

Нова Думка

ISSN 0351-3181

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

170

ПОК
PIK
GODINA

2012.
XLI

4/2012



Izdaje: Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske
Видава: Союз Русинох и Українцох Републики Хорватскей
Видає: Союз русинів і українців Республіки Хорватія

ПІЯТА ПОДОБОВА КОЛОНИЯ КУД-а РУСНАЦОХ ОСИЕК У АЛЬМАШУ

У організації КУД Руснацох Осиек, а перши раз того року і з фінансійну потримовку Совиту за націонални меншини РГ, од 17. по 20. май 2012. року отримана пията Подобова колонія КУД Руснацох Осиек у Альмашу.

На Колонії учасц вжали маляре зоз Горватскей, Сербії и України. Зоз Горватскей ше на поволанку КУД Руснацох Осиек одволали Анделка Купина (народжена Канюх), Лерка Божинович (обидва зоз Вуковару), Мирослав Одавич зоз Осиеку, Владимир Провчи и Мирта Блажевич зоз Матульох, Юрий Голодович зоз України на дочасовей роботі у Осиеку, Владо Няради и Владимир Дорогхази зоз Сербії.



Часц двора ремеселніцкого дома у Альмашу

У рамикох Колонії, всоботу вечар барз успишно виведзена дуодрама „Тештамент“, ансамблю зоз Коцура котри дійствую при Етно клубу «Однате од забуца». На текст Влади Нярадия а у режії Дюри Макая, главни улоги одбавели Аранка Медєши и Моника Гарди.

Заверанє Колонії, внєдзелю предполадньом звелічал подросток КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару, зоз хлапцовску ґрупу котра виведла танци „Буковински дубонї“ и „Херц“, а присутни мали нагоду опатриц и вельки фондус подобових роботох котри маляре витворели на тогорочней Колонії.

Предсидателька КУД Руснацох Осиек Дубравка Рашля-



Малюнок Владимира Нярадия

нин, маляром подаровала дарунок у форми малярскей палети як здогадованє на участвованє на Пиятей Подобовой колонії.

Мушиме ище зазначити же каждую Колонию фінансійно потримує и город Осиек, але понеже зменшани средства на шицких уровнях, барз добре пришла помоц Совиту за націонални меншини РГ. Намагаючи ше организовац и дакус иншаки форми уметніцкого виражованя, як цо по тераз було звичайно, КУД Руснацох Осиек винаходзи можлівосци приспобити городским условийом и малочисленосци Руснацох у Осие-

ку, але з мощну дзеку очувац тото острово Руснацох на пиху будущим ґенераційом.

Агнетка Балатинац



Малюнок Мирти Блажевич



Малюнок В. Дорогхазия



Малюнок Лерки Божинович

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

170

POK
PIK
GODINA

2012.
XLI

ВУКОВАР - VUKOVAR - ВУКОВАР

„НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинох и Украинцох
Републики Горватскей
www.sriu.hr

За издавателя: Любича Морган

Редакція: Вуковар, Ради Європи 93,
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Жиро рахунок – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друковал: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 прикладніки

„НОВУ ДУМКУ”

Видає: Союз русинів і українців
Республіки Хорватія
www.sriu.hr

За видавця: Любича Морган

Редакція: Вуковар, Ради Європи, 93
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Банкове конто – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друкував: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 примірників

Друковане–Друковано–Tiskano

8 / 2012

Цена	10	Куни
Ціна		Кун
Sijena		Куна

Рукописи ше не врацаю.
Обявени прилоги ше гонорую.

Рукописи не повертаються.
За друковані статті виплачується гонорар.

Rukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilozii se honoriraju.

SADRŽAJ - ЗМИСТ - ЗМІСТ

Агнетка Балатинац: Пията подобова колония Куд-а Руснацох Осиек у Альмашу	2
До уваги громадян України, які проживають на території Хорватії або Боснії і Герцеговини!	4
Vera Pavlović: Nacionalne manjine u uvjetima ulaska RH u Europsku uniju	5
Агнетка Балатинац: Побиднічки погари зоз Рутеніяди пошли до Винковцох и Миклошевцох	6
Яким Пушкаш: Курс скраваня и шица	8
Лела Дітко: Вечар националних кухньох	8
Ксенія Лікар: И далей жиє руска писня	9
Яким Пушкаш: Вира Гудак нар. Бесермині (1927 – 2011)	10
Сестри Василянки: Матір життя	12
Вера Павлович: Торжественно означене швето Успенія Пресвятей Богородици у керестурскей Водици	13
Давор Лагудза: XII-та «Червона калина» у Дев'ятині	13
Ксенія Лікар: Чуваре руского слова	14
Віра Павлович: Гостинні Шумечани	15
Богдан Блотней: Подих українських традицій у Загребі	15
Ганча Папандриш Гаргаї: Дзива и домашня швиня	16
Любича Гаргаї: на славу Твою	16
Любича Гаргаї: не будзеш вецей сам	16
Вера Павлович: Петровчанє достойно представели руску националну меншину	17
Ксенія Лікар: Найкрасши дарунок родзеному валалу	18
Агнетка Балатинац: Кошарка червених ружох и стилизована дзивоцка лада пришли до Горватскей	21
Агнетка Балатинац: Живосц ше врацела на боровски аеродром у Вуковаре	22
Леся Мудри: Симпатичносц у моди	22
Любича Гаргаї: Червени ружи и дзивоцка лада на радосц Вуковарчаньох	23
Павло Головчук: Едігна – блаженна українського і німецького народів	24
Богдан Блотней: Європейська програма «Молодь у дії»	25
Мирон Жирос: Галич и Галичина у мрийох и реалносци (IV)	26
Павло Головчук: Іван Хамець	28
Давор Лагудза: Олег Шупляк – Два в одному	30
Дідо Панас: "Дурниці"	31
Яким Пушкаш: Уплацел сом добитни лісток на державней лутрії!	32
Томислав Рац: Петровски кирбаї	33
Ксенія Лікар: По драги наших предкох	34
Яким Пушкаш: Спорт	34
Агнетка Балатинац: Вуковарчанє и Петровчанє одушевели Пишкуревчаньох	35

На першим боку: Агнетка Балатинац - „Хлеб наш насущни“ Славонія

На остатнім боку: Агнетка Балатинац - Етнографска збирка Русинох и Украинцох РГ

РЕДАКЦИЈА:

Вера Павлович
(главна и одвичательна редакторка)
Агнетка Балатинац
Любича Гаргаї

СОВИТ РЕДАКЦИЈІ:

Павло Головчук (председатель),
д.ф. н. Оксана Тимко Дітко, Яким Пушкаш,
Дюра Бики и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ:

Марія Вулич (руски язык)
Леся Мудри (українски язык)
Вера Павлович (горватски язык)

Друковане помага Совет за национални меншини Републики Горватскей.
На вимаганє Союзу Русинох и Украинцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства информованя Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523-92-1) „Нова думка” уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакції лебо издавателя.

UREDNIŠTVO:

Vera Pavlović
(glavna i odgovorna urednica)
Ahnetka Balatinac
Ljubica Harhaj

SAVJET UREDNIŠTVA:

Pavlo Holovčuk (predsjednik)
dr. sc. Oksana Timko Đitko, Joakim Puškaš,
Đuro Biki i Vera Pavlović

LEKTORI:

Marija Vulić (rusinski jezik)
Lesya Mudri (ukrajinski jezik)
Vera Pavlović (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА:

Віра Павлович
(головний і відповідальний редактор)
Агнетка Балатинац
Любича Гаргаї

РЕДАКЦИЈНА РАДА:

Павло Головчук (голова)
д.ф.н. Оксана Тимко-Дітко, Яким Пушкаш,
Дюра Бики і Віра Павлович

ЛЕКТОРИ:

Марія Вулич (русинська мова)
Леся Мудри (українська мова)
Віра Павлович (хорватська мова)

Друкується за допомогою Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія.
За проханням Союзу русинів і українців Республіки Хорватія з Постановою Міністерства інформованя Республіки Хорватія від 15 січня 1992 року (No 523-92-1) "Нову думку" вписано в реєстр публічних видань під номером 1366

Редакція не завжди поділяє точку зору автора, відповідальність за викладені факти несе автор.

**ПОСОЛЬСТВО
УКРАЇНИ В РЕСПУБЛІЦІ
ХОРВАТІЯ**

Вул. Вочарська, 52
М. Загреб, 10000, Хорватія



tel.: (3851) 461 62 96 fax: 463 37 26
e-mail: emb_hr@mfa.gov.ua
ukremb@zg.t-com.hr
www.mfa.gov.ua/croatia

**VELEPOSŁANSTVO
UKRAJINE U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

ul. Voćarska 52,
Zagreb, 10000, Hrvatska

ДО УВАГИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ХОРВАТІЇ АБО БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНИ!

28 жовтня 2012 року відбудуться вибори народних депутатів України до Верховної Ради України.

Право голосу мають громадяни України, які досягли 18-річного віку.

Для можливості голосування, в тому числі, в закордонних дипломатичних установах України, громадянин України має потурбуватися про включення своїх особистих даних до Державного Реєстру виборців, на підставі якого ЦВК України формуються списки виборців.

Частиною десятою статті 44 Закону України „Про вибори народних депутатів України” чітко визначено, що у день голосування зміни до уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці можуть вноситися виключно шляхом виправлення неточностей та технічних описок, і не передбачається внесення до нього нових виборців.

У зв'язку з необхід-

ністю забезпечення реалізації громадянами України, які постійно або тимчасово проживають за кордоном, виборчих прав наголошуємо на такому.

Згідно зі статтями 27, 28 Закону України „Про Державний реєстр виборців” (далі—Закон) для підготовки та проведення голосування на виборах Президента України, народних депутатів України, всеукраїнському референдумі орган ведення Реєстру в МЗС України складає на основі відомостей Реєстру списки виборців для кожної закордонної виборчої дільниці. При цьому до списку виборців на закордонній виборчій дільниці включаються виборці, виборча адреса яких відповідно до відомостей Реєстру відноситься до цієї виборчої дільниці.

Таким чином, до списку виборців на закордонній виборчій дільниці включаються виборці за їх виборчою адресою, яка відповідно до відомостей

Реєстру відноситься до цієї виборчої дільниці.

Таким чином, що чинним законодавством України забезпечено у повній мірі можливість участі у виборчому процесі всім громадянам України, які постійно проживають або тимчасово перебувають за кордоном.

Положеннями статей 19, 20 Закону встановлено, що виборець, який проживає чи перебуває за межами України, може звернутися до відповідної ЗДУ щодо свого включення до Реєстру, зміни його персональних даних у Реєстрі, в тому числі щодо зміни виборчої адреси, а також чітко визначено порядок звернення. Відповідну інформацію, включаючи форми заяв, розміщено на веб-сайті МЗС України у розділі „Консульські питання. Голосування громадян України за кордоном” за адресою: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/37689.htm>.

Інформацію надаємо

з метою інформування широкої громадськості стосовно можливості реалізації конституційних виборчих прав наших співвітчизників за кордоном, у першу чергу про порядок формування списків виборців та включення виборців до Реєстру.

зважаючи на надзвичайно стислі терміни формування списків виборців, встановлені положеннями Закону України „Про вибори народних депутатів України”, відповідні заяви мають подаватися виборцями заздалегідь.

З питань отримання додаткової інформації, а також з питань постановки на консульський облік Посольства, який спрощує процедуру включення до Реєстру громадянам України, які на законних підставах перебувають в РХ та БіГ, можна звертатись в робочі години до консульського відділу Посольства України в Хорватії або за телефоном :

01/461-62-00, 461-62-96.

✿ OKRUGLI STOL NA LIPOVLJANSKIM SUSRETIMA 2012.

NACINALNE MANJINE U UVJETIMA ULASKA RH U EUROPSKU UNIJU

U sklopu Lipovljanskih susreta koji su održani od 24 do 26. kolovoza ove 2012. pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske prof.dr.sc. Ive Josipovića, Savjeta za nacionalne manjine RH te Sisačko moslavačke županije i općine Lipovljani u nedjelju 25. kolovoza u prostoru knjižnice OŠ "Josip Kozarac" održan je Okrugli stol na temu položaja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj nakon njenog ulaska u Europsku Uniju.



S lijeva na desno Zvonko Kostelnik i saborski zastupnik Veljko Kajtazi

Moderator Okruglog stola bio je Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, nazočnima su se među ostalima obratili i načelnik općine Lipovljani Mario Ribar, koji je istakao da u općini Lipovljani desetljećima žive pripadnici čak 11 nacionalnih manjina što ovaj kraj već čini Europu u malom, ravnateljica OŠ "Josip Kozarac" te Mirjana Faltis koja je istakla kao osobitu vrijednost škole uz to što ima status eko škole i to da se u njoj po modelu C izučavaju slovački, češki i ukrajinski jezik. U uvodnoj riječi moderator Okruglog stola Aleksandar Tolnauer je istakao da ulazak Republike Hrvatske u EU svakako donosi izazove za sve žitelje naše domovine, a samim tim i za pripadnike nacionalnih manjina u njoj. U Vladi Republike Hrvatske kao i u Sa-

vjetu za nacionalne manjine ističe se da će pripadnici nacionalnih manjina morati educirati za pravljenje dobrih programa za koje će dobiti sredstva iz europskih fondova. Tolnauer je istakao da smisao organiziranja nacionalnih manjina u udruge i institucije sigurno nije u traženju novca iz proračuna RH, već razvijanje svog nacionalnog identiteta u sklopu kulturne autonomije. Po riječima predsjednika Savjeta za nacionalne manjine Aleksandra Tolnauera Republika Hrvatska ima izvanredene zakone i prva kojima se nacionalnim manjinama jamče politička, nacionalna i ljudska prava u cilju poticanja na ostvarivanje kulturne autonomije. Takvim zakonskim standardima se ne mogu pohvaliti brojne zemlje koje su članice EU i u tom smislu imale bi puno toga naučiti upravo od RH. S druge strane, istakao je u uvodnoj riječi Tolnauer, zakonski je sve izvrsno riješeno, ali u praksi, osobito na lokalnoj razini ima problema s formiranjem i funkcioniranjem Vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koji imaju uglavnom savjetodavnu moć i dr. Neosporno je, međutim, da su "Danas nacionalne manjine u Hrvatskoj ušle u politički i javni život što je velika stvar" po riječima moderator Okruglog stola Aleksandra Tolnauera te da Savjetu na raspolaganju ove godine stoji četrdeset milijuna kuna što je nedostavno za sve programe, a s ulaskom u EU ta će se svota pretpostavimo još smanjiti. Stoga je bez oklijevanja nužno pozorno proučiti načine i mogućnosti dobivanja financijskih sredstava iz europskih fondova na osnovu kvalitetnih programa.

Predavač na Okruglom stolu bila je mr. sc. Antonija Petrušić, prof. na Zagrebačkom pravnom



Moderator Okruglog stola Aleksandar Tolnauer, sjedi u sredini

fakultetu, na katedri za sociologiju. Magistrica Petrušić je audotirij još jednom provela kroz osnovne pojmove manjinskih nacionalnih prava u nas pri čemu se naglasak stavlja na kulturnu autonomiju nacionalnih manjina i na njihovu integraciju u hrvatsko društvo. Autonomija u kulturnom smislu obuhvaća brojne odrednice pripadnika nacionalnih manjina, od njegovanja jezika, tradicije, vjerske i etičke pripadnosti preko obrazovanja, političkih i drugih socijalnih prava. Integracija je proces upoznavanja i učenja svih žitelja u Republici Hrvatskoj o vrijednostima i bogatstvu koja proizilazi iz multietičnosti. Onoliko koliko znamo i želimo učiti jedni od drugih i jedni o drugima toliko ćemo se osjećati vrjednijima. U tom smislu, magistrica Petrušić ističe poticanje modela A u školskom sustavu gdje god je to moguće kao i poticanje trenda među pripadnicima većinskog naroda da upisuju svoju djecu u odjeljenja s nastavnim jezikom nacionalne manjine. Pravim međusobnim poznavanjem i cjelokupnim uvažavanjem smanjuje se svaka ksenofobičnost u jednoj zajednici.

Predstojnik Ureda za nacionalne manjine Vlade RH Branko Sočanec je u svom izlaganju istakao da Europa uglavnom ne



mr.sc. Antonija Petrušić

poznaje definiciju prava nacionalne manjine u ovome smislu, ali zato poznaje i definira brojna ljudska prava, te će se u tom sustavu trebati snaći i zadržati ovo što već nacionalne manjine imaju kod nas, te poboljšati sve što je u njihovoj moći. Od ulaska u EU ne treba strahovati, ali se treba za to pripremiti kako bi se na opće zadovoljstvo nastavio trend pozitivnog ostvarivanja manjinskih prava u RH. Na kraju su autori knjige "Lipovljanske fotografije 1910. - 1920" Ivan Hudec i Josip Krajčič, članovi Matica slovačke iz Lipovljana podijelili primjerke svoje knjige koja je u dvojezičnom izdanju (slavčko-hrvatskom) uz financijsku potporu Ureda za inezmstvo Slovačke Vlade Republike Slovačke i Savjeta za Nacionalne manjine RH izašla iz tiska u Lipovljanima u lipnju 2012. godine.

Vera Pavlović

✿ ПО ПЕРШИ РАЗ РУТЕНИЯДА ОТРИМАНА У СТАРИХ ЯНКОВЦОХ

ПОБИДНІЦКИ ПОГАРИ ЗОЗ РУТЕНИЯДИ ПОШЛИ ДОВИНКОВЦОХ И МИКЛОШЕВЦОХ



Заєдніца фотографія шицких учашнікох Рутенияди

У Старих Янковцох, 26. августа 2012. року отримана V Рутенияда, змагане у старих руских бавискох. На змаганю участвовали школяре основношколского возросту з евентуалну винімку, найдалей по 1. класу стредней школы у двох категорийох - младши (од 1. - 4. класу) и старши од 5. - 8. класу лебо комбинована екипа при старших од 1. - 8. класу. Змагало ше у шлідуюцих дисциплинах: чинагане, пиличкане, джочкане (лём

младши возрост), бегане у меху, поцагованя штрангу и руцане подкови. Участвовали шицко ведно 13 екипи. Пейц при младших и то: Миклошевци, Вуковар, Янковци I, Янковци II, Янковци III и осем при старших: Петровци, Вуковар, Винковци, Янковци I, Янковци II, Янковци III, Миклошевци, а була и една екипа зоз иножемства, з Войводици, з Руского Керестура. У вкупним порядку при младшим возросту 1. место освоела екипа зоз Миклошев-



Перше место младши - Миклошевци



Перше место старши –Винковци

цох зоз 20 боди, 2. була екипа зоз Вуковару зоз 19 боди а 3. место освоела екипа Янковци II зоз 16 боди.

При старшим возросту розпорядок побиднікох шлідуюци: 1. место освоела екипа зоз Винковцох зоз 32 боди, 2. место Руски Керестур (Войводина) зоз 31 бодом, а 3. була екипа зоз Вуковару зоз 28 боди. Бависка ше отримали у організації Координації рускей националней

меншини РФ а под покровительством Вуковарско сримскей жупаниї. Општина Стари Янковци дала на розполагане прекрасни стадион и провадзаци обекти, та и то допринесло же би баваска були отримани у правим спорским духу з моцним навияньом зоз трибинох и ище моцнейшим зоз самих лавкох дзе шедзели руководителе екипох.

Агнетка Балатицац

**Savez Rusina i Ukrajinaca RH - Vijeća Europe 93 Vukovar
i uredništvo Nove dumke**

raspisuju

N A T J E Č A J

Za programe izdavaštva u 2013. godini. Djelo treba biti napisano rusinskim ili ukrajinskim jezikom, prihvatljiva je i dvojezična (rusinsko- hrvatska i ukrajinsko- hrvatska) varijanta. Autor mora biti državljanin RH. Žanr djela nije definiran, ono bi trebalo odražavati duhovne i kulturne vrijednosti rusinskog ili ukrajinskog naroda s ovoga prostora (njegovu povijest, običaje, tradiciju, vjeru i druge segmente manjinske kulturne i nacionalne autonomije u RH). Prijave se šalju u elektroničkoj formi na mail:

novadumka@gmail.com i sru@vu.t-com.hr

do 31. listopada 2012. godine. Prijave nepoćudnog sadržaja neće biti razmatrane.

Uredništvo

**Союз Русиных и Украинцев РГ - Ради Европы 93 Вуковар
и редакция Новей думки**

розписую

К О Н К У Р С

за програми видавательства цеком 2013. року. Діло треба же би було написане на руским або українським язичу, а прилапліва и двоязична (русско–горватска и украинско–горватска) вариянта. Автор муши буц державян Републики Горватскей. Тема и жанр діла не дефиновани, воно би мало преношиц духовни и культурни вредносци руского або украинского народу зоз того простору (його историю, виру, обичаї и други сегменти меншинскей культурней и националней автономії у РГ). Прияви ше посилаю у електронскей форми на е-маил адресу:

novadumka@gmail.com и sru@vu.t-com.hr

по 31. октобер 2012. року. Прияви неприлаплівого змісту не буду розпатрани.

Редакция

**Союз русинів і українців РХ - Ради Європи 93, Вуковар
і редакция «Нової думки»**

оголошують

К О Н К У Р С

на програми видавництва у 2013 році. Робота повинна бути написана русинською або українською мовою, прийнятним є і двомовний (русинсько-хорватський або українсько-хорватський) варіант . Автор повинен бути громадянином Республіки Хорватії. Жанр роботи не є конкретно визначеним, вона повинна відображати духовні і культурні цінності русинського або українського народу з цих просторів (їх історію, звичаї, традицію, віру та інші сегменти меншинної культури та національної автономії у РХ). Заяви посилати у електронній формі на адресу:

novadumka@gmail.com и sru@vu.t-com.hr

до 30 жовтня 2012 року. Заяви недоречного змісту не будуть розглядатися.

Редакция

✿ СТАРИ ФОТОГРАФІЇ

КУРС СКРАВАНЯ И ШИЦА

У прешлосци каждая руска дзивка скорей одаванки мушела научиц вариц, вишивац и ришельовац, штрикац, скравац и зошиц шмати. Валалска шивачка Леона Пушкаш нар. Дудаш – Семанова, моя мац, у рокох по законченю Другей шветовой войны та по коло 1960. рок, так повесц каждого лета за валалски дзивки організовала курс шица и скраваня. На курсу котри організовани под час лета 1953. або 1954. року участвовали шлідуюци руски дзивки зоз Петровцох: Иринка Папандришова (познейше одана Рускаї), Юлка Дудашова (познейше одана Павлович),



Фотографія з петровским шивачками

Блаженка Папова (познейше одана Колода), Ганча Рагайова (познейше одана Костелник) и Блаженка Кишпе-

това (познейше одана Кираль). Кельо мож видзиц зоз фотографіі, шицки пейц дзивки були крашне облечени и зачесани. Курс отримани у Пушкашовим дворе, а каждая дзивка котра участвовала на курсу мушела зоз дому принесц машину за шице. На фотографіі видзиме и тройо дзеци котри ше непрерывно шпотали коло шивачкох, а слово о Янкови Пушкашовому, Анделки Дудашовой (познейше оданей Костелник) и Ганчи Папандришовой (познейше оданей Гаргаї).

Яким Пушкаш

ВЕЧАР НАЦИОНАЛНИХ КУХНЬОХ

Концом юлия, точнейше 27.7.2012. Вуковар бул домашні членом 57. Медзинародней подунайскей каякашкей и кану регати. Регата почина у Немецкей, а закончуе у Румуниї и тирва три мешацци. Учасніки могу започац и закончиц дзе сцу, цо завиши од того кельо маю часу и кондициї, а у жемох през хтори ше преходзи затримую ше по даскельо дні и обиходза познати места. Наша жем после 20 рокох по перши раз уключена до регати и за застановяне избрани Альмаш и Вуковар. Наш город, у сотрудицтве з радами националних меншинох, організовал вечар националних кухньюх на ладї на Дунаю. Коло 120 учашнікох регати мало нагоду покоштовац едла рускей, украинскей, мадярскей, сербскей и немецкей националней кухні. Нашло ше ту вшеліяки лакотки, а на нашим штанду були понукнути капушаніки,



Штанд з руским едлами

белюш и сирец, а народне облечиво указали дзивки зоз КУД-а «Осиф Костелник». Опрез городу регату дочекал и привитал Синиша Митрович, а опрез туристичней заедніци директорка Ясна Ба-

бич. Циль регати не змагане, але дружене и приятельство медзи учашніками и людзми зоз хторима ше стретаю и упознаване култури и живота у местох през хтори ше преходзи.

На успишним вечару националних кухньюх у Вуковаре тот циль у подполносци остварени.

Лела Дітко

✿ ОТРИМАНИ ФЕСТИВАЛ ЖРИДЛОВОГО ШПИВАНЯ „НАЙ ШЕ НЕ ЗАБУДЗЕ“ У ДЮРДЬОВЕ

И ДАЛЕЙ ЖИЄ РУСКА ПИСНЯ

Дзешати Фестивал жридлового шпиваня „Най ше не забудзе“ позберал штернац шпивацки групи зоз дзешец руских дружтвох, а за найлєпшу преглашена женска шпивацка група зоз Коцура

Дзекуючи витирвалосци организаторох КУД „Тарас Шевченко“ у Дюрдьове ше остатніх дзешец рокох концом августу отримує Фестивал жридлового шпиваня. Першого року отримани вечар рускей писні „Шпиваночки мойо“, а з рока на рок вироснул до Фестивала котри позбера вше вещей учашнікох и на тот способ у значней мири доприноси очуваню старих, покус забутих руских шпиванкох. На остатнім Фестивалу числени патраче мали нагоду послухац 14 шпивацки групи – женски, хлопски, мишани и дзивоцки зоз дзешец культурноуметніцких дружтвох з наших местох, а спрам пропозицийох каждая група могла наступиц зоз трома шпиванками, два у провад-



КУД «Яким Говля» Миклошевци

зенью оркестра, а єдну без – а капела. Жени муша буц облечени до руских широких сукных, а хлопци у билих кошульох и чарних панталонох.

Фестивал отворели, уж звичайно, прешлорочни побидніки, домашня мишана мла-

дежска група КУД „Тарас Шевченко“. Потим наступела женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох, котра одшпивала „Ой, плаче голубка“ – а капела, а шпиванки „Пред нашим облачком“ и „Скарана годзина“ зоз провадзеньом оркестра у котрей грали Звонко Еделински, гармоника, Мирослав Костелник, гитара и Борис Бучко, бас. Миклошевчаньох за наступ пририхтала Ана Бучко. После Миклошевчаньох ушлидзели наступи: РКЦ Нови Сад, КУД „Жатва“ Коцур, КПД „Дюра Киш“ Шид, КПД „Карпати“ Вербас, КПД „Иван Котляревски“ Бикич Дол, Дружтво Руснацох зоз Суботици, РКУД „Гавриїл Костельник“ Кула и Дом Култури Руски Керестур.

У ревиалней часци як госци наступела женска шпивацка група РКЦ Нови Сад, сербска

женска шпивацка група „Дюрдевак“ и словацка шпивацка група зоз Кисачу. Фахови жири у составе Тат'яна Колесар Гвоїч, музична редакторка рускей редакції Радио Нового Саду, Микола Губаш, председатель КУД „Жатва“ Коцур, Елена Рагаї и Златко Такач оцелел же найкрасше шпивала женска шпивацка група зоз Коцура. Тиж так жири додзелел окремно припознанє домашней шпивацкей групи за отримованє и очуванє рускей народней шпиванки у прешлих дзешец рокох. Шицки дружтва на памятку достали древену колїсочку.

После програми за шицких учашнікох порихтана вечера и дружене до позних годзинох.

Ксения Лікар



КУД „Жатва“ Коцур

ВИРА ГУДАК НАР. БЕСЕРМИНІ (1927 – 2011)

Вира Гудак, народжена Бесермині, учителька и культурни діяч, народжена 21. януара 1927. року у Шидзе, у тамтейшей грекокатолицькей парохиї, як еденасте од тринацетерих дзецех у фамелії Бесермині. Мац ей була Ана, народжена Гирйовати (1888–1957), з Миклошевцох, шестра паноца Михала Гирйоватого, а оец Дюра, священік (1881–1949), котри ше народзел на Грабове.

Вира основну школу закончила у Шидзе (1934–1938), штири класи нізшей реалней гимназиї у Дервенти (1938–1942), перши два класи учительскей школи у Заводу святого Йосипа у Сараеве (1942–1944), а дипломовала у Осиеку (1944–1946). Под час школованя учела французки, немецки, италиянски и латински язык, була талантована за шпиванє, а у Сараеве учела грац на клавире. Зоз учительску роботу почала у Маринцох при Винковцох (май – юний 1947.), а понеже барз жадала робиц у руским штрעדку, вец ше вешені 1947. року преселела до Петровцох, дзе остала по 1972. рок! После утаргованя осморочней рускей школи у тим месце, зоз фамелию одходзи до Петроварадину, дзе роби зоз рускима дзецми у новосадских основних школах (1972–1979).

У осморочней Основней школи у Петровцох була учителька и класна наставніца школяром нізших класох, а у висших класох преподавала биологию, подобове вихованє и мацерински руски, а украинским школяром и украински язык. Тедишні петровски учителе и наставніки у школи



Вира Гудак у традиційним руским облечиве

пребували по цали дзень, та и вечарами. Под час службованя у Петровцох барз ше ангажовала у работи "Рускей матки", здруженю штредношколцох и студентох "Пасарайтов" и КПД "Яким Гарди". У Дружтве була секретарка (1947–1969) и руководителька театралней и танечней секциї. Понеже нігда не була член Союзу комунистох Югославиї, односно Партиї, а шицки знали же є паноцова дзивка, вец тедишня власц не мала довирия до ней, та вецейраз мушела до Комитету у Вуковаре ношиц тексти театралних фалатох хтори пририхтовала и прешвечовац одвичательних Партиїцох же у ніх нет ніч против власци и комунистох. У Петровцох, у рамикох Дружтва, Пасарайтова и у Школи, режирала вецей дзешатки розлични театрални представи, але ше углавним споминаю "лем" 29 векши проекти: "На силу дохтор", Молиер (1948.), "Наймичка", И. Тобилевич (1949, 1955.), "Безталана", И. Тобилевич (1950.), "Хмара", А. Л. Сухо-

дольски (1951.) , "Турецки староста", Пирятински (1951.), "Ферко муши храпиц", М. Ковач (1952, 1959.), "Хто толвай", М. Ковач (1952.), "Ой, не ходи Грицю", И. Тобилевич (1952, 1955, 1965.), "Заврачане благо", П. Ризнич (1952, 1957, 1962.), "На синокосу", П. Ризнич (1952.), "Пастирова жена" (1954.), "Вона не виновата", Й. Кочиш (1954.), "Виберна", К. Трифкович (1956.), "Питач", А. П. Чехов (1956.), "Пита за тисяч форинти", И. Кулунджич (1956.), "Млоди у корице", С. Калинец (1956.), "Неволани госци", Д. Трн (1956.), "Чудесна хорота", Й. С. Попович (1956.), "Зробели зоз себе дурних", М. Копривницкий (1957.), "Гамишноц за благом" (1958.), "Златна папучка" (1959.), "Бувальщина", И. Тобилевич (1959.), "Гузел", П. Петрович (1959.), "Човек з народу", М. Ковач (1960.), "Пах конопи тирваци", Ш. Гудак (1965.), "Поука дзивком", Кирилов (1967.), "Джони Берлинда", Е. Харис – В. Фирнер (1967.), "Иножемни госц", И. Квазимодо (1969.) и "Ципелар

и чорт", А. Шеноа – В. Рабадан (1972.). Представи виводзени у Петровцох, на Драмским мемориялу "Петра Ризнич – Дадї" у Руским Керестуре, але и у шицких месцох у Сриме и Бачкей дзе жию Руснаци – вшадзи окрем у Бачинцох!?

У фамелії Бесермині було вельо дзеци котри були талантовани за шпиванє, глуму, танец и друге. Так Вирка мала прихильносци и гу фолклору. Як школярка учительскей школи закончила курс украинских танцох, котри у Шиду организовал и водзел Юрий Шерегий. Як учителька у петровскей школи своєю знанє похасновала за креированє вецей танечних хореографийох ("Чижику, чижику, пташку мали", "Дзивче и гушатка", "Пчолки..."), а з танечниками у Дружтве поставела шейсц хореографії украинских танцох ("Гопак колом", "Подильски козачок", "Катарина", "Коломийка", "Гони витер" и "Аркан"), два власни стилизовани танци на народни писні ("Ишло дзивче по воду" и "До шашу"), як и танец "Марена" зоз кнїжки "Українски народни танци" (Київ, 1962.).

Пейдзешатих рокох прешлого столїтя учителька Вира формовала женску шпивацку групу, котра двогласно шпивала коляди у петровскей грекокатолицькей церкви пред Саночним, а з німа ишла и колядовац по валале (зоз тим пенезом купени перши венчики танечніцом) и мишани хор хтори шпивал штирогласно Службу Божу на перши дзень Крачуна. Оформела и дзивоцку шпивацку групу, котра на Општинскей смотри у Вуковаре зоз шпи-



Здогадованє на младосц

ванками "Садок вишневий" и "Дому, шугай, дому" аж освоела и награду. Але, часу не було на шицко, та ше групи не отримали. За свою роботу у петровским КПД "Яким Гарди" достала вецей припознаня и награди, медзи нїма и Бронзову награду општини Вуковар за досяги на полю ширеня култури. Надпоминам же работа у култури теди була добродзечна, односно робело ше задармо.

Вира Бесерминова одала ше 1957. року за Штефана Гудака, Миклошевчяня, котри по законченю учительской школи поставени робиц до петровской школи, а познейше у ней бул и директор. Мали вельо заєдницького у попатрункох на живот. Обидвойо любели дружтво, музику, театр и руску културу. Реєстровали ше у Месним уряду у Петровцох, а рок познейше ше повинчали у церкви, у кругу родзини, у єдним другим валале. Року 1959. народзело им ше перше дзецко – Марча, о штернац мешаца син Мирослав, а 1964. року и син Ириней. Вира Гудак 1971. порушала дзєцински часопис "Венчик", и ушорела перши два числа. Роками пред тим, од петровских школярох зазберовала письночки, рисунки и друге

и посилала их до часопису "Пионирска заградка", котри перше виходзел у Руским Керестуре, а потим у Новим Садзе. Зоз своїм 25рочним ангажманом у валале учителька Вира поставела музични, театрални, литературни и вообще културни живот валала на єден висши уровень, рихтаючи нови генерациї за нови досяги, цо у повойнових Петровцох, валале без струї, без транспортних вязых, не бул легки задаток.

Свою мисию Вира предлужела и у Новим Садзе (1972.), дзе супруг Штефан уж робел у Рускей редакциї Радио Нового Саду. Гудакова поставена за наставницю руского языка у тамтейших основних школах. Понеже ю дочекал розтрешени стан кед слово о пестовню руского языка, традициї и култури, вона анимировала родичох и дзеци и ожила замарту наставу на мацеринским языку, почала зазберовац дзеци до КУД "Максим Горки", порушала снованє дзєцинских секцийох, оркестру, фолклорней, театралней и литературней секциї. У периодзе од 1972. по 1979. рок ей школяре зазначели коло 60 наступи на шветочних академийох, рижних концертох,

фестивалох, програмох, а на манифестациї "Червене пупче" у Руским Керестуре два раз су наградзени як найуспешнейши. Ёй школяре з литературним роботами наступели на дзевец општинских и вецей зонских змаганьох, а на державней смотре Пионирских прозних роботох, у Чарней Гори, Марча Чаконова освоела друге место и за награду достала два тижні летованя!



Вира Гудак

Зоз членами фолклорних секцийох КУД "Максим Горки" (младша, дзивоцка, хлапцовска и старша) поставела вкупно 13 танци: "Катарина" (1972.), "Лесоруби" (1973.), "Дзивче и гушатка" (1973.), "Кухарки" (1973.), "Марена" (1973.), "Чижику, Мижику" (1974.), "Весели танец" (1974.), "Козачок" (1974.), "На пажици" (1974.), "Медведзички" (1975.), "Дрибушечки" (1975.), "У заградки" (авторски танец, котри освоел першу награду на манифестациї "Червена ружа" у Руским Керестуре 1977. року!) и "У овоцнику" (1978.).

Зоз дзєцинску театралну секцию КУД "Максим Горки" режирала 11 театрални фалати и драмски слички. У школским 1972./73. року то були: "Здогадлїви скравец", "Чудотворни слова" и "Мижо путує на мешачок", потим "2:0 за технику" (1973./74.), "Вичованка мацери" (1974.), "Трираз гура за бабу" (1975.), "Нещеска" (1976.), "Мацером за Дзень женох" (1977.), "Лїки" (1978.), "Тайне писмо" (1978.) и "Єшеньска розгварка" (1978./79.).

Робела и зоз Дзєцинску секцию Новосадскей сцени АРТ "Дяда", зоз котру на сцену поставела 8 театрални фалати (пейц були селектовани на "Майски бависка" у Бечею): "Володя Улянов", М. Канюх (1974.), "Капура слунка", Я. Макариус (1975.), "Пилькаре", Р. Павелкич (1976.), "Колїба бачика Тома",

Г. Бичер (1978.), "Сказка о билей голубици", М. Канюх (1984.), "Ташаре", М. Ковач (1985.), "Планета Норим", М. Канюх (1986.) и "Петро Чаловка", М. Канюх (1987.). Режирала пейц радио-драми за дзеци за Драмску програму Радио Нового Саду: "Капура слунка" (1975.), "Пилькаре" (1977.), "Важне писмо" (1983.), "Дзе Дона будзе спац" (1984.) и "Ташаре" (1985.). Добитница є першей, другей и трецей награди Фестивала култури "Червена ружа" у Руским Керестуре на конкурсу за нови хореографиї дзєцинских танцох, а була коавтор учебника "Бависка, музично-ритмични рухи, танци, розчитованки и шпиванки" (Нови Сад 1978, 1980.). Учителка Вира Гудакова жила зоз фамелию у Петроварадину. Там и умарла и похована є 30. юлия 2011. року. Паметам ю як дробну жену, велькей животней дзеки, моци и широких поглядох, особу котра барз любела шицко цо руске и цо вязане за Руснацох, окреме за нашу културу.

Яким Пушкаш

Жридла:

1. Кнїжка "Рускині – животни приповедки" (Нови Сад, 2003.), боки 147-177;
2. Часопис "Нова думка" Вуковар, число 139 (2007.), бок 29;
3. Здогадованя Штефана Гудака;
4. Здогадованя Мариї Тот нар. Гудак.

МАТІР ЖИТТЯ

Добігає до кінця літо, автотраси переповнені колонами автомобілів: люди повертаються додому з відпочинку. Дні, проведені на морі, залишили красиву засмагу на тілі, але і гіркий осад в серці, немовби щось найважливіше пройшло повз нас. Кажуть, якщо дуже за чимось біжиш, насправді від чогось втікаєш. Від чого втікає сьогодні наше суспільство, чого ми так боїмося?

Якщо у ці дні зайдемо до церкви, побачимо святково прикрашений образ Богородиці. Адже 15 (28) серпня та 8 (21) вересня святкуємо празники Успіння та Різдва Пречистої Диви Марії. До храмів та святинь Пресвятої Богородиці вирушають натовпи паломників, сподіваючись вимолити у Бога здоров'я та благополуччя для себе, своїх рідних та близьких. Стоячи перед іконою Марії, ми раптом розуміємо свою слабкість, безсилля власноруч щось змінити у своєму житті, бачимо марноту щоденної суєти. Перед спокійним поглядом Богородиці зникає наша показна самовпевненість, замовкають красиві слова, ми знову стаємо дітьми і крізь сльози кличемо: «Пресвята Богородице, спаси нас!».

Хтось скептично посміхнеться, мовляв, що для нас, людей 21 століття, може означати жінка, єврейка, що померла дві тисячі років тому, про яку тільки й маємо що кілька згадок у Євангелії. Але найбільшого скептика не залишить байдужим назва свята – Успіння. Смерть, якої ми так боїмося, для Марії була тільки сном! Яким спокоем дихає ікона Успіння, де в оточенні апостолів Христос пригортає свою матір. Але така смерть є наслідком її життя. Звільнена від первородного гріха, Богородиця була наповнена благодаттю, Божою ласкою. Та при цьому в її непорочності не було нічого автоматичного. Ми знаємо лише про те, як вона дала відповідь у момент Благовіщення, що став вирішальним для неї і для нас, коли вона висловила свою віру, відповівши «так» усією своєю істотою. Але Марія відповідала на Божий поклик упродовж цілого свого життя, що було життям віри. Звільнена від первородного гріха, вона прожила звичайне



земне життя з його радостями і болями, як і кожен з нас. Проте смерть для неї не була знищенням, навпаки у своєму успенні вона перейшла до життя всією своєю істотою – тілом, душею і духом, в благодаті та в світлі, в якому постійно відповідала Богові «так». Вона жива, вона на правду – матір життя, матір живих, адже вона є Матір'ю живого Бога, в Якому ми живемо.

Завдяки Марії ми можемо побачити благодать нашого життя, часу, в якому живемо. Зараз ми переживаємо час формування, виношування перед тим, як народимося для життя вічного. Ми формуємося, Бог творить нас, але не без нас. Це відбувається не так, як при нашому першому народженні. Тепер мусимо співпрацювати з Ним для нашого формування.

Живемо у час постійних змагань, щодня люди борються за перемогу – на виборах, на спортивних змаганнях, конкурсах. Марія вчить нас, що єдиною правдивою перемогою є перемога над смертю, а вона здобувається в серці людини, в наших серцях. Смертю є стан нашого серця, в якому кажемо Богові «ні». Це жорстокий стан. Ми походимо від Бога і, якщо відвертаємося від Нього, починаючи від неприйняття самих себе, чинимо насилля над собою. Усе решта, всі радісні та сумні події життя, що відбуваються з нами та

з іншими, – це лише варіації тієї глибинної основи людини. Або «так», або «ні». Або «так» Йому, «так», до якого приєднується те нове творіння, яким є Діва Марія, або «ні». «Ні» – це антиБог, антилюбов.

Смерть можна перемогти, лише зірвавши з неї маску. Ми покликані перейти до життя. Звернімо своє обличчя до тієї, що поряд з нами, що певним чином ближча нам, ніж Господь, адже вона нашого роду. Якщо ми погодимося, Богородиця навчить нас, як вилікуватися від смерті в самому її корені, на тому рівні, де в нас живе свавілля. Це свавілля виражається найрізноманітнішими способами, в наших судженнях, у нашому бажанні бути сильними, в тому, як ми поводимося з речами і людьми, як будуємо плани, як вивищуємо себе... Марія вчить нас слухати, чекати, дарувати себе у щоденному «так» Богові і ближнім. Просто станьмо перед її поглядом, відпочиньмо від гріховної спеки у тіні її серця: *У різдві дівство зберегла Ти, в успенні світа не оставила Ти, Богородице. Переставилася Ти до життя, будиши Матір'ю Життя. І молитвами Твоїми ізбавляєш від смерти душі наші.*

Сестри Василянки

✿ ПРЕСЛАВЕНА ВЕЛЬКА МАТКА БОЖА У РУСКИМ КЕРЕСТУРЕ

ТОРЖЕСТВЕНО ОЗНАЧЕНЕ ШВЕТО УСПЕНИЯ ПРЕСВЯТЕЙ БОГОРОДИЦИ У КЕРЕСТУРСКОЙ ВОДИЦИ

Церква „Водица” збудована 1839. року коло Руского Керестура на месце дзе ше роками указовала Богородица и на хторим ше скорей будованя святого храму случовали числени виліченя и указаня. На тот способ Водица постала найзначнейше Мариянске святиліще не лем грекокатолицкого егзархату у Сербії и Чарней Гори чийо шедзиско у Руским Керестуре, але и за ширши штредок.

Святочна Служба Божа на швето Велькей Матки Божей 15. августа того року служена у Водици на 10 годзин. Службу предводзел паноец Михайло Малацко хтори у своїм наказованю нагласел окре-



Служба Божа у Водици

не значене швета Успения Богородици чий би живот каждому християнови мал буц швицарнік бо нас вона непрерывно зоз своїм прикладом, як жена и мац, почує сцерпезлівосци и вири до Господа Бога без огляду на глібину и чежкосц спокусох хтори мала през живот.

И у кругу Водици того року може ше обачиц пошлідок демографичного препаданя штредку бо ані лавки у дворе не були цалком пополнети зоз вирніками, а не замеркована ані значнейша нашива паломнікох цо звичай у дзепоедних Мариянских святиліцох з того боку Дунаю.

Вера Павлович

XII-ТА «ЧЕРВОНА КАЛИНА» У ДЕВ'ЯТИНІ

У рамках «Лакташського літа 2012» в неділю 1 липня ц. р. відбувся XII-ий міжнародний огляд української культурно-мистецької творчості «Червона калина 2012». Як і попередніх років, маніфестація відбулася у чарівному селі Дев'ятина общини Лакташі, яке було першим місцем поселення наших предків з України до Боснії. Цією маніфестацією та іншими культурними програмами українці в Боснії намагаються зберегти звичаї, традиції, культуру й мову українців, які вже понад 130 років проживають на цих просторах.

Організаторами маніфестації були Культурно-просвітня спілка українців ім. Тараса Шевченка (м. Баня Лука), Координаційна рада українських товариств та об'єднань «КРУТО» (Баня Лука) та КМТ «Ко-

зак» (м. Лакташі). Співорганізатором була Туристична організація общини Лакташі, а покровителями – община Лакташі, місто Баня Лука, Міністерство освіти й культури при парламенті Республіки Сербської та багато спонсорів.

Після відправленого богослужіння в церкві Успіння

Пресвятої Богородиці української греко-католицької парафії, голова консульського відділу посольства України у БіГ Оксана Драмарецька урочисто відкрила маніфестацію, а до присутніх звернулись ще й представники общини Лакташі, міста Баня Лука та Міністерства освіти й культури БіГ.

У самій культурній частині програми виступили КПСУ ім. Тараса Шевченка з Баня Луки, Спілка українців ім. Івана Франка з Хорвачан, КПСУ «Червона калина» с. Лишня, КПСУ ім. Тараса Шевченка з міста Прнявора та іноземні гості: українське КГПТ ім. Івана Франка (Вуковар), УКПТ «Україна» (Славонський Брод), КПТУ «Карпати» (Липовляни), УКПТ ім. Тараса Шевченка (Канижа), ТПУК «Коломийка» (Сремська Митровиця). Після вдалого концерту усім присутнім була запропонована і спортивно-розважальна програма. Усі, хто бажав, могли взяти участь у цікавих спортивних іграх та розважальній музичній програмі, яка потривала до пізнього вечору.



Хор УКПТ ім. Івана Франка м. Вуковар

Давор Лагудза

✿ КОЦУРСКИ ЕТНО КЛУБ „ОДНЯТЕ ОД ЗАБУЦА” У НАЩИВИ СРИМУ

ЧУВАРЕ РУСКОГО СЛОВА

Дуодрама у режиї Дюра Макая по тексту Влади Нярадия дожила 17. юния у Миклошевцох дзешате виводзене. Коцурски глумици Аранка Медеши и Моника Гарди члени драмскей секциї Етно клуба „Одняте од забуца” за 45 минути непрерывно затримали увагу патрачох коло дзелена нашлїдства трох шестрох после шмерци їх неодатей тети. Вони указали же кед у питаню дзелене материялних вредноцох на сцену виходза шицки людски спокуси, та патраче барз крашне прилапели гощинских и наградзели зоз щирим кляпканьом. Попри Миклошевцох дуодрама виведзена дзень пред тим у Петровцох и у Старих Янковцох.

У сердечней розгварки зоз гощами дознали зме же Етно клуб „Одняте од забуца” основани у Коцуре 2007. року и од самого початку у його рамикох дїйствує драмска секция. Як нам гварел председатель Дюра Макаї, основна дїялносц Клуба то зазбероване, очуване и презентоване старих предметох, обичайох, ремеслох и иншого. У тей роботи финансийну помощь доставаю од Општини Вербас и Национального совиту Руснацох, а шицки робя на добродзечних основах. У просторийох клуба поставене на стаємна вистава руского обисца дзе ше находза рижнородни прикладніки котри ше дакеди хасновали у каждодньовим живоце. Тиж так виложене облечиво, посцелї и инше.

Драмска секция по teraz мала удатни реализації малих сценских формох: монодрамох „Муштра“ (глумела Аранка Медеши), „Я буши“ (Силвестер Горняк), „Мено ми Андя, а зову ме Ганча“ зоз котру Аранка Медешова 2008. року госцовала у Старих Янковцох, та дуодрами „Елегантне полопад-



Сцена зоз дуодрами «Тештамент»

не (Моника Гарди и Даниела Тамаш) и „Тештамент“.

Аранка Медешова дебитовала 1977. року у представи „Неволани госци” котру написал Драго Трн, а режирал Штефан Гудак. Зоз ню наступела и у Миклошевцох дзе упознала свойого мужа Мирка зоз Петровцох котри тиж бул драмски аматер. Тих часох ше Аранка добре здогадує:

– Неодлуга зме ступели до малженства и спочатку зме жили у Петровцох, а вец 1980. року зме ше преселели до Коцура дзе жили мойо родичи. Нешка сом занята у Центре за социялну роботу у Вербаше, а у шлебодним чаше пририхтуєм нови улоги. По teraz сом бавела у вецей як дваец представох и достала сом велї припознаня. На фестивалу моно и дуодрами у Новим Садзе даскельо раз сом преглашована за найлепше одбавени улоги.”

По мацеровей драги предлужела и дзивка Моника котра перши раз бавела у представи „Сятко и Меланка” 1995. року. Фалат режирал Дюра Макаї, а вона толковала улогу дружки на свадзби. Инак Моника

роби у Вербаским културним центру оддзелене Коцур як организатор културних активностей. Источашне є и председателька Месного одбору рускей матки у Коцуре и член вербаского театру „Владимир Попович” у котрим улоги толкує на сербским язике. Зоз потримовку супруга Бориса и троїх дзецох тота млада жена сцигує покончиц числени обовязки. – Скорей сримского госцованя – гвари Моника – мац и я були учашніки 7. медзинародного биеналу Лемковскей/Русинскей/Руснацкей култури, хтори отримани концом мая у Польскей у Кринїци. Тих дньох ше рихтаме до Словацкей на 2. Фестивал моно и дуодрами „Михаловски дески” у Михаловцох. Най будзем щира, мац и я жадаме пойсц вшадзи дзе жию Руснаци же бизме на тот способ очували красне вигваряне руского слова.“

На тоти Мониково слова надовязал ше Дюра Макаї як уж познати режисер рижних театралних фалатох:

– Режиї драмских фалатох сом ше прилапел пре рижни причини, а у тим ми досц помагал писатель Штефан Гудак. Вше-

ляк же за розвой руского театра ма вельки заслуги и глумец и режисер Драгутин Колесар котри ми бул перши советник у поставяню представи „Питюлик“.

Од нашого собеседніка зме дознали же потим ушлїдзели режиї познатих театралних фалатох: „Поп Чира и поп Спира”, „Мистер Долар”, „Ковале”, „Панї министерка”, „Ожалосцена фамелия” и други. У даскелїх представох сом и бавел – здогадує ше Дюра, а на концу розгварки жадали зме дознац цо го порушує же би витирвал у тей роботі? Дюра нам одвितовал:

– Нет лепшого дожица як достац потримовку патрачох котри чувствую ведно зоз глумцами. През драмску форму намагаме ше зачувац красу нашого язика и зоз госцованями по местох дзе жию Руснаци, оможливиц им хвильки друженя, шмиху и розваги.”

Були то слова Дюра Макая на хторих зме му подзекovali, йому, Аранки и Моники з наздаваньом же ше уж идуцого року знова стретнеме у Миклошевцох.

Ксенія Лікар

✿ ВІДБУЛАСЯ У ЦЕНТРАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЇ

ГОСТИННІ ШУМЕЧАНИ



КМТ ім. Андрія Пелиха Шумече

У Шумечу, малому і красивому посавському селі, 18 і 19 серпня відбулася п'ята Центральна маніфестація українців Республіки Хорватії за фінансової підтримки Ради з питань національних меншин РХ, общини Бебрини та інших суб'єктів. Господарем дводенних зустрічей було шумецьке культурно-просвітне товариство ім. Івана Пелиха. В неділю 19 серпня 2012 року виступили численні фольклорні ансамблі та культурно-мистецькі товариства.

Після інтонування хорватського та українського гімнів до присутніх, межи іншими, звернувся саборський депутат др. Боро Грубешич, голова Української громади РХ Микола Застрижний, представник української меншини у Раді з питань національних меншин Марія Семенюк-Сімеунович, господар маніфестації і голова КМТ ім. Андрія Пелиха Дарко Карамазан, а також перший секретар посольства України у Хорватії Анатолій Старостенко. Останній у натхненнім звер-

ненні до присутніх від імені посольства України та свого імені переніс слова подяки за збереження традицій та національного ідентитету українцями Хорватії, які понад сто років живуть на цій території, віддалені від прабатьківщини, та незважаючи на це, тут, у Шумечу, відчувається подих і серце України, гордість за свої традиції, мову і віру.

У культурно-мистецькій частині програми публіці представилися різні товариства з частиною свого репертуару. Господарі, КМТ ім. Андрія Пелиха із Шумеча, представилися танцями гопак та привітним танцем, КМТ «Карпати» з Липовлян зі своїм мішаним хором виконало вінок українських пісень під мистецьким керівництвом Марії Поляк. КМТ ім. Тараса Шевченка із Канижі з'явилося у завидно великому числі своїх членів, межи якими домінує багаточисленна молодь, виконавши танці гопак, Гуцульська рапсодія та повзунець, а мішаний хор відспівав дві пісні. Українська громада міста Загреба представилася вокаль-

ним квартетом, який виконав віночок українських пісень, КМТ «Рама» з Плетерниці виконало традиційні танці і пісні свого краю, а шумецьке КМТ «Шокадія» провело глядачів через частину шокацької традиції посавського краю, яку презентувало через живописну пісню, танець та одяг. Культурно-мистецьке товариство ім. І. Франка з Вуковару під керівництвом Романа Матуса відспівало віночок українських пісень, а КМТ ім. Лесі Українки з Осієку і цього разу представилося уже добре відомим вокально-інструментальним тріо «Ватра». Останніми виступили гості із сусідньої Боснії і Герцеговини КМТ «Козак» із Приєдора, виконавши атрактивні українські танці. По закінченню програми господарі маніфестації усім своїм гостям вручили символічні подарунки з логотипом свого товариства.

Віра Павлович

(переклад на українську:
Леся Мудрі)

ПОДИХ УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ У ЗАГРЕБІ

У переповненій греко-католицькій кафедральній церкві у Загребі 26 червня відбувся концерт духовної музики, яку виконували учасники Закарпатського народного хору з Ужгороду (Україна). Програма, яка тривала трохи більше години і мала як групове, так і соло виконання, заповнила увагу публіки до самого кінця. Ужгородський хор декілька днів перед тим мав виступ у Рієці, куди прибув на запрошення культурного товариства русинів і українців «Руш-

няк». У Загреб прибули у супроводі голови товариства Владимира Провчі, а перед виступом мали зустріч з президентом Хорватії Івом Йосиповичем.

«Сам хор заснований 1945 р. як перший професійний хор в історії Закарпаття, а виконує пісні та зберігає традиції національних меншин в регіоні, таких як словацька, угорська, чеська, німецька, румунська і російська», — пише «Наша газета».

Богдан Блотней



Закарпатський народний хор з Ужгороду (Україна)

ДЗИВА И ДО- МАШНЯ ШВИНЯ

Було то єдней позней єшені, кед дули моцни витри, було молговито и часто падал дробни джиджик. У леше було вше меней єдзена, та єдна дзива швиня вше частейше заходзела до польох и заградох при валале. Кед ше з єдней нагоди госцела у чийшик загради, напахала цепли помії зоз кармика на концу двора. Пришла бліжей гу кармику и мала цо видзиц: тлуста швиня галадно лігала цепли помії з древеного корита! Худенкей дзивей швині такой почали чуриц шліни на уста!



– Як же ши, шедро? – опитала ше дзива швиня домашней, не знімаючи попатрунок з полного валова.

– Добре! Газдиня ме порядне карми, газда кажде рано и вечар чисци кармик, а обидвойо ме, зоз часу на час, знаю погласкац, вичесац и пошкрабац по хрибце, праве там дзе найбаржей любим! – одвитовала домашня швиня.

– Крашне, а поведз ми чи ци жимно у кармику? – интересовала ше надалей дзива швиня.

– Не! Газдиня и газда ми порядне приноша надосц слами, так же ми насправди вше цепло, вше чисте и вше сом сита! – гварела домашня швиня.

– И мне у леше барз добре! Госцим ше зоз швижима ягодами и жалудзами, през дзень уживам у шлєбоди и швижим воздуху, а през ноц шпим на цеплим лісцу! – похвалела ше дзива швиня.

– Га, випатра же ти и я мали досц щесца на тим швецє! – гварела домашня

на славу Твою

мило ми
же Ши ту
и же ме розумиш
дзекуєм Ци
на уваги

и нешка вечар
гоч погашени шветла
и випатра же шицко
шпи
дзекуєм Ци
на порозуменю
док ми слизи чуря
котуляю ше
по твари
и закончую
долу
на жеми

дзекуєм Ци
же ше ми ніч
не питаш
и почитуєш мойо
чловече достоїнство

Твоя присутносц
осуши
мойо
слизи
вилічи
мойо рани
и уж
нарано
будзем нова
з ошмихом
на саву Твою

швиня, а дзива швиня ше такой зложела зоз тоту констатацію.

А кед ше швині неодлуга потим розишли, вец обидва горко заплакали! Домашня швиня прето же видзела як газда и газдиня остатні дзень-два зазберую корито, ланци, рем и други алат за забивачку и було ей ясне же ей неодлуга придзе конєц, а дзива швиня прето же ей ловаре роками робя о глави, на два заводи аж була легчейше ранєта, и же не може вецєй швидко сцекац, бо дакус

не будзеш вецєй сам

и нешка ши кричал
без даякей окремней вязи
шицко ци було
без вязи
якишик гнів виходзел з тебе
же ши и мур сцел розбиц
шицко тото не можеш у себе по-
хопиц
а воно ту
трафя ше
роздзера це з нука
виходзи вонка
и вец по хто зна хтори раз оста-
ваш
сам
дзе ришене
хто ма порозумене
чловек не
Бог гей
там у споведальні
там у покути
лем при Исусови
пренайдзеш порозумене
пренайдзеш пребачене
пренїдзеш мир
а вец
и благи слова
руша ци з устох
и не будзеш нігда вецєй
сам

Любица Гаргаї

шкинта и вецєй є не млада, а нешкайши ловаре маю квалитетни пушки и видресирани пси, та ей конєц блізко.

ПОУКА: Живот барз кратки и прето треба уживац (и) у малих стварох!

Ганча Папандриш Гаргаї

Фотография:
Желько Гашпарович – Гашо
Подпис спод фотографияю:
Дзиви швині у леше

✿ ОТРИМАНИ „ЛИПОВЛЯНСКИ СТРЕТНУЦА“ 2012

ПЕТРОВЧАНЕ ДОСТОЙНО ПРЕДСТАВЕЛИ РУСКУ НАЦИОНАЛНУ МЕНШИНУ

Тогорочни Липовлянски стретнуца, найвекша манифестация националних меншинох у РГ, отримани од 24. и 25. августа под високим покровительством председателя Републики Горватскей проф. др сц. Иви Йосиповича, Совету за национални меншини РГ Сисацко-мославацкей жупаниї и Општини Липовляни. У мено председателя РГ преполни аудиториум присутних привитала його особна заступница сисацко-мославацка жупаница Марина Ловрич Мезел хтора на святачним отвераню културн-уметничкей часци програми, пред котру ше отримал святачни дефиле учашнікох програми, подзеквала першенствено шицким жителюм Липовлянох и липовлянскей општини на обачливым успиху у вибудови заедничтва и медзисобного сотрудничтва. По ей словох



Часц публики – у першим шоре госци зоз найвисших дружтвених и политичних кругох

виту за национални меншини РГ Александар Толнауер винесол иницијативу цела хторе представя и Влади РГ же би „Липовлянски стретнуца“ достали статус централней манифестациї у РГ, а тоту иницијативу, окрема числених учашнікох програми, потри-



Венчик руских танцох у виводзеню КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох

Липовляни место хторе може послужити як приклад складного живота людзох хтори ше ту родзели и хтори зоз своїм духом и ділом припадаю краю у хторим жию, робя и напредую. У своїм привитним слове председатель Со-

муе и Собор РГ цо у привитним слове потвердзела и особна представителька председателя Собору Ивана Посавец Кривец.

У културно-уметничкей часци участвовали КУД „Липа“ зоз Липовлянох хтори одшпивал



Дзивоцка часц петровского Дружтва заблісла у краси руских сукных

державну гимну, мишани хор КУД „Лира“ хтори хова традицију Словакох тиж зоз Липовлянох, КУД „Нур“ зоз Сиску як представник босанскей националней меншини у РГ, сербске културне дружтво „Просвита“ зоз своїх шорох делеговало КУД „Мославина“ зоз Гарешници хтори розвива традицију сербскей меншини у РГ, ческа традиција представена през танци фолклорного ансамбла „Голубичка“ зоз Дарувару, МКД „Крсте Мирков“ зоз Загребу принесло дух Македоцох, зоз Йосиповцу Пунитовацког на-

ступел КУД „Браца Банас“ зоз венчиком словацких танцох, КУД „Шандор Петефи“ зоз Дальскей планини у општини Ердут одтанцовал венчик мадярских танцох, а здружене русийского язичного подруча зоз Медімуря „Калинка“ наступело зоз русийским репертоаром. На тогорочних Липовлянских стретнуцох украинску националну меншину у РГ представел КУД „Тарас Шевченко“ зоз Канижи, а руску националну меншину представел КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох. З тей нагоди жени облечени до традицийних

руских гадвабних сукных, у фитюлох и баршоных, а хлопци у чарних панталонех, били кошулох, чарних лайбикох и чижмох зоз калапами на глави, одтанцовали венчик руских народних танцох у хореографії Звонка Костелника.

На концу треба ище раз наглашиц вельку нацивеносц програми и попри велькей горучави цо доказуе же у РГ постої култура медзисобней поваги и интересу едних за других.

Вера Павлович

НАЙКРАСШИ ДАРУНОК РОДЗЕНОМУ ВАЛАЛУ



Зоз отвераня виставох



Дружтво «Руснак»

После летней павзи у Миклошевцох ше 1. и 2. септембра зишли числени почитователе народного скарбу и рускей традиції же би присуствовали и участвовали у рижних змистох котри отримани у рамикох культурней манифестації „Миклошевци 2012“, а у організації домашнього КУД „Яким Говля“.

Собота, 1. септембер

Вистави и концерт писньох и танцох

Початок манифестації означени зоз отвераньом двох виставох – академскей малярки Жани Ерделі зоз Винковцох и

„40 роки видаваня часопису „Нова думка“. Виставу отворел председатель Організаційного одбору Мирослав Гайдук, а о малюнокх бешедовала и авторка, хтора своєю роботи Миклошевчаньом представела по перши раз, односно 20 малюнокх мертвей природи и пейзажи, котри намальовани у остатніх трохроках у технікох олей на платну и акварел. На малюнокх углавним заступени мотиви зоз Славонії – валал, двор и хижа, польо, лес и инше.

Потим Гавриїл Такач представел видавательну діялносц Русинокх и Українцох у прешлих 40 роках од часу снованя Союзу Русинокх и Українцох РГ. Ту облапени часопис „Нова думка“, дзедински часопис „Венчик“, алманах „Думки з Дунаю“ як и окремени виданя авторох на руским и українским язичу.

Вечарша культурно-уметніцка програма була предлужене спомнутей події односно зоз заснїцким концертом народних шпиванкох и танцох домашнього КУД „Яким Говля“ и КУД „Жатва“ зоз Коцура. Щири дзедински ошмихи и танцоване наймладших членох домашнього дружтва виволало моцни кляпканя патрачох з нагоди танцованя „Добри вечар, пайташко“ и „На желней травки“ у хореографії Жель-

ка Лікара. Наймладши наша радосц и надія же зоз витирвалу роботу за даскельо роки заменя членох виводзацкей групи и же не забуду на своєю корені.

Женска шпивацка група под руководством Ани Бучковой одшпивала вецей народни шпиванки, а старша танечна група виведла „Закарпатски чардаш“ и танец „Виходняре“ у хореографії Златка Гирйоватия.

Красни упечатки за вельочислених патрачох зохабели и госци зоз Коцура зоз свою рижнородну програму. Под фаховим руководством Миколи Губаша и Йоакима Раца Мимия члени танечней секції одтанцовали пейц танци, а женска шпивацка група и соло шпиваче зоз провадзеньом



КУД „Жатва“ зоз Коцура



КУД Русинокх зоз Осичку



КПД Руснацох и Українцох зоз Винковцох



Члени мишаного хору Руского культурного центра зоз Нового Саду

тамбурового оркестру удатно одшпивали вецей народни шпиванки. Вокални можливосци солистки Танити Ходаковой у шпиванкох „Панонска ровніно моя“ и „Мой валал“ одушевели присутних, котра не ма нагоду часто на отвореной сцени слушац талантованих шпивачох.

На концу програми председателе двох Дружтвох, Микола Губаш и Мирослав Гайдук, почерали дарунки зоз надію же ше установене сотрудицтво и далей будзе отримовац и розвивац на засдніцки хасен Руснацох з двох бокох Дунаю.

Недзеля, 2. септембер

После Служби Божей, у центру валала, представителе Општини Томповци и Миклошевцох положили венец на памятник погинутим у Отечественей войны, а парох Яким Симунович отримал молитву за шциких покойних. Потим члени Организациийного одбору манифестациї на месним теметове положили квецце на гроб Якима Говлі и Юлиана Бучка.

Поздрав ровніни – смотра фолклору

Пополадньова часц програми „Поздрав ровніни“ започала зоз державну гимну – соло шпиване Гелена Бучко и шветочну писню „Браца Русини“ – женски кватрет Леся Мудри, Любовь Колесар и шестри Ана и Гелена Бучко.

Того року на смотри фолклору участвовали осем культурно-уметніцки дружтва з подруча Сриму, Славоніи и Войводици. После привитних словох домашніх и високих госцох, члени подростку фолклорней секциї домашнього дружтва започали програму з танцом „Чардаш за нашу Ганічку“ у хореографіи Желька Лікара. Женска шпивачка група под руководством Ани Бучковой одшпивала шпиванки „Споза нашей хижи“ и „Скарана годзина“, а члени старшей фолклорней групи у хореографіи Златка Гирйоватия барз успешно одтанцовали танец „До окола на Шаришу“. Вельке число патрацох було одушевлене зоз танцованьом, а виводзачох наградзовали зоз непривним кляпканьом.

Мишани хор КУД „Осиф Костелник“ Вуковар з той нагоди под руководством Агнети Тимко одшпивал „Швиц ти мой мешачку“ и „Не шицко то правда“, а фолклорна секция наступела зоз двома танцами. КПД Руснацох и Українцох зоз Винковцох наступело зоз трома народними шпиванками под руководством Зорана Циковца. Фолклор-

на секция КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох виведла два танци у хореографіи Звонка Костелника – „Полка“ и „Кумове“. Зоз сушедного Сотину пришли члени горватского дружтва „Матия Губец“ и виведли танци зоз Сриму и Славоніи. Словацке дружтво „Людевит Штур“ зоз



Словацке дружтво „Людевит Штур“ зоз Илоку

Илоку представело ше зоз танцами зоз Восточней Словацкей, а уметніцки руководителе Ярмила Мудрох и Ана Миксад. Провадзел их тамбурови оркестер под руководством



КУД „Матия Губец“ зоз Сотину



КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох



КУД «Яким Говля» Миклошевци



КУД «Осиф Костелник» Вуковар

ньом Желька Дубовского. После госцох зоз Илоку наступела женска шпивацка група Дружтва „Руснак“ зоз Петровцох хтору за наступ пририхтали Ана Бучко и Наталия Гнатко.

Як остатні у пополадньовой програми патрачом ше представели госци зоз Нового Саду, члени мишаного хору Руского культурного центра. Под диригентску палічку Сузани Грос–Маркович удатно презентовали часц свойого рижнородного репертеору составеного зоз руских писньох як и других культурох. На гармонике их провадзел Давор Сабо.

По законченей смотри миклошевски дзеци у виронаучней сали мали стретнуце зоз писательку Меланию Римар зоз Петроварадину, иншак и редактору дзецинского часопису „Заградка“. Школяре рецитовали и шпивали вецей писньочки, а писателька Римарова бешедовала о тим як ше пишу писні, приповедки, а насампредз як ше рихта и друкуе часопис таки як цо „Заградка“.

На концу поведзме и того же барз квалитетну и успишно организовану смотру „Поздрав ровніни“ попри числених домаш-

ніх и патрачох зоз сушедних валалох провадзели и високи госци: член Совиту за национални меншини Звонко Костелник, у мено жупана Вуковарско–сримскей жупанії Трга Країна, председатель Скупштини општини Томповци Далибор Байчи, Славко Рац, председатель Национального совиту Руснацох Сербії, окончователь директора Заводу за культуру войволянских Руснацох Янко Бучко и доначалніки општинаох Стари Янковци и Томповци, Мийо Шайтош и Витомир Мудри.

Писні нашо, писні мили

„Вечар рускей писні“ була остатня часц манифестациї котра отримана по други раз з намиру очуваня и афирмованя рускей шпиванки медзи нашима дружтвами. З тей нагоди перше наступели миклошевски дзеци: Ренато Миклош на гармонике провадзел брата Кристияна у шпиванки „Чийо то дзивчатко“, а Иван Лікар тиж грал на гармонике и провадзел шестру Анамарию, хтора шпивала писню „Дай нам боже“. Потим млада шпивачка Мария Русин член КУД „Осиф Костелник“ одшпивала шпиванку „Ноцна писня“, а у дуету зоз Едину Бурчак „Черешенко моя“. Дружтво Руснацох зоз Осиеку наступело зоз тамбуровим оркестром, хтори провадзел хлопски дует, женски и хлопски квартет, хтори одшпивали „Руски сукні“, „Фуяра, фуяра“, „Закукала куковичка“ и „Чия то заградка“. Спред КУД „Яким Гарди“ наступел Михал Голик зоз писню „Оженел би я ше“. Женски квартет з Миклошевцох – Леся Мудри, Нада Батакович, Любовь Колесар и водителька Ана Бучко одшпивал „Ей,

сущела ліщина“. Шестри Ана и Гелена Бучко зоз провадзеньом Бориса Бучка одшпивали Анову композицию „Лебеди“. Петровске дружтво „Руснак“ представел дует Ивона Гнатко – Боян Кошутич зоз шпиванку „Топольова балада“, а Ивона, побидніца тогорочней „Червеной ружи“ у дзивоцкей конкуренциї, успишно одшпивала шпиванку „Гей, Дунаю“.

Красни гласи женскей шпивачкей групи РКЦ Нови Сад того целлого летного вечара наисце збогацели упечатки манифестациї и ей квалитет дзвигли на високи уметніцки уровень. Под факховим руководзеньом Мирослава Папа госцински освоели шерца почитователюх рускей мелодії. Окрене удатна була шпиванка „Сон у моім сну“ Сані Полдуги котра на тогорочней „Ружовой заградки“ достала награду публики за интерпретацию.

На концу можеме повесц же „Миклошевци 2012“ було швето култури не лем за Руснацох у Горватскей, але за тих з другого боку Дуная. Обчекованя организатора сполнети, а тиж так и публики котра два дні провадзела мили звуки шпиванкох и танцох и зоз полным и отвореним шерцом щиро дочекала шицких госцох, а учашнікох наградзовала зоз длуготирвацем кляпканьом.

Конферансу суботового вечара написала и през програму водзела Ксенія Лікар, на Смотри фолклора водителька була Гелена Бучко, а вечаршу часц водзела Леся Мудри. За обидва програми конферансу написала Агнета Бучко Папгаргаї.

Организацию манифестациї материялно помогли покровитель Совит за национални меншини РГ як и сопровителе жупан Вуковарско–сримскей жупанії, Општина Томповци и Союз Русиных и Украинцох РГ.

Ксенія Лікар



Женска шпивацка група РКЦ Нови Сад

Ивона Гнатко з Вуковару з Горватскей достала награду за найкрасши дзивоцки глас на фестивалу рускей култури „Червена ружа“

КОШАРКА ЧЕРВЕНИХ РУЖОХ И СТИЛИЗОВАНА ДЗИВОЦКА ЛАДА ПРИШЛИ ДО ГОРВАТСКЕЙ

Медзи найзначнейшима подіяма Фестивалу рускей култури „Червена ружа“ вшеліяк змаганє за найкрасши дзивоцки и леґиньски глас, а того року побидніки Ивона Гнатко з Вуковару, з Горватскей и Боян Великинац з Вербасу зоз Сербії.

На тогорочним 51. Фестивалу рускей култури „Червена ружа“, котри у Руским Керестуре отримани 29. и 30. юния та 01. юлия 2012. року, нащивителе мали нагоду присуствовац рижним змістом од култури, преїг спорту, та до викладаня продуктох привреднікох, як и здруженьох котри викладали рижни ручни роботи а медзи німа и руски едла и лакотки.

Фестивал започал пияток зоз отвераньом вистави котру пририхтал Владо Няради, а облапела графика Юлиана Колесара и дзединску манифестацию „Червене пупче“. На „Червеним пупчецу“, медзи домашніма, наступел и подросток КУД „Яким Говля“ зоз Миклошевцох.

Соботова програма почала у предопладньових годзинох зоз виставу привреди под назву „Керестурски саям“. Викладали коло 45 подприємства и фирми з преїг 20 местох, та здруженя женох и поединечно з коло 15 местох зоз Бачкей, Сриму... Организаторе Сайму були Здруженє ремеселнікох и приватних привреднікох Руского Керестура и Здруженє женох „Байка“ з Руского Керестура. Продукти, медзи котрима и видавательна діялносц, мали свой штанд, указали же Руснаци успишни привредніки. Ту би ше могли приключиц и привредніки зоз Горватскей та на свойофайтовим розмьнованю знаня и искусствийох збудовац роботни сотрудиництва котри би могли резултовац з богатшим привредним сотрудицтвом медзи двома державами.

Любителе спорту мали нагоду провадиц змаганя у малим фодбалу. Змагали ше шейсц екипи медзи котрима була и Гвизда з Петровцох, а победзели ветеране РТ Войводини з Нового Саду. У вечарших годзинох истого дня отримани шветочни концерт „На



Музично фолклорни ансамбл Дома култури з Руского Керестура

штред широкей ровніни” котри презентовал найуспишнейши точки музично фолклорней творчосци Руснацох зоз Сербії медзи двома фестивалями. У другей часци програми у котрей звичайно наступаю госци, того року наступел музично-фолклорни ансамбл „Вила” з Нового Саду котри глаши за еден з найквалитетнейших фолклорних ансамблех у Сербії, та госци зоз Словацкей, фолклорни ансамбл

„Вигорлат” зоз Снини.

По законченю официийней програми, нащивителем даровани естрадни концерт Ани Перишич.

Внедзело вечар почала програма котру векшина з несцерпеньом чека – змаганє шпивачох аматорох за найкрасши дзивоцки и леґиньски глас, та змаганє нових композицийох у забавним духу. Змагали ше дзешецero солисти и еден дуєт, а медзи німа за най-

красши дзивоцки глас преглашена интерпертация Ивони Гнатковей зоз Вуковару з Горватскей, котра шпивала шпиванку „Гей Дунаю“. Так Гнаткова однесла дому кошарку червених ружох и стилизовану дзивоцку ладу, док чобольов, награду за найкрасши леґиньски глас, однесол Боян Великинац з Вербасу.

У змаганю за нови композициї у забавним духу змагало ше 11 шпивачох, а першу награду достала композиция „Ти ме познаш” Санї Полдруги, котра за ню написала текст и музику, а и одшпивала ю. Другу шпиванка „Широки океан”, композитора Алексея Сивча, котри ю и одшпивал у дуєту зоз шестру Николаю, а трецу награду достала композиция „Место розходу” целосного автора – тексту, музики и аранжману Златка Русковския, а у дуєту ю одшпивали Таниа Ходак и Саня Полдруги.

Агнетка Балатинац



Ивона Гнатко и Боян Великинац, побидніки за найкрасши дзивоцки и леґиньски глас

ЖИВОСЦ ШЕ ВРАЦЕЛА НА БОРОВСКИ АЕРОДРОМ У ВУКОВАРЕ

Знагоди Дня отечественей подзековносци у Вуковаре на аеродрому Борово, 4. и 5. августа 2012. року отримани падобрански Куп державносци Вуковар 2012 у скокох на цель. За гевтих котри меней познаю правила того спорту, надпомнеме же цель потрафиц такволану „палачинку“ котра у своїм штредку ма ознаку 00 см, а шицко далей од центру ше мера у центиметрах. Найуспишнейши гевтот падобранец (скипа) котри вкупно ма найменей центиметри цо значи же вше скочел цо бліжей самого штредку поставеней мети на жеми у падобранским кругу. Подобне як и у штреляцтву, лем ту человек скака и зоз пету цилное мету на жеми. Змагало ше 6 скипи и то: Аероклуб Осиек, Падобрански клуб Кроація, Аероклуб Кумулус Опатия, Аероклуб Синь, Аероклуб Баня Лука и Аероклуб Кумулус Медулин. Понеже пришло

до технічних почежкосцох зоз авионом, змагане закончене зоз пиятим од шейсцох планованих турнусокох скокох на цель. Каждая скипа мала по штирох падобранцох, а екипно 1. место завжал Аероклуб Осиек (90), 2. Падобрански клуб Кроація (124), а 3. бул Аероклуб Кумулус Опатия (134). Поединечно перше место завжал Дамир Сладетич (ПК Кроація) зоз 07 см, друге Горан Раткаяц (АК Кумулус Опатия) 10 см, а треце Ядранка Маркович (АК Осиек) 11 см.

Организатор бул Аероклуб Борово зоз Вуковару. Руководитель скокох бул Томислав Сеслер, руководитель леценя Велимир Молнар, судзели: Кристина Радецки, Желько Думанчич и Бранислав Мишич. Скакало ше зоз авиона Цесна 182 з хтору пилотирал Хрвое Булич.

Як дознаваме од Томислава Сеслера, Аероклуб Борово основани 1947. року. Почежкосци котри

провадза воздухоплівни спорти присутни и у тим аероклубе котри з меншими лебо векшими прервами успишно роби уж вецей як шейсц децениї. Пре Отечествену войну, велі члени були розошати ширцом швета, а гевти найупорнейши остали активни и по нешка, док други остали вирни прихильніки и подпераюци члени та ше вше одволюу на поволанку Аероклубу Борово медзи котрима и авторка тих шорикох.

У аероклубох вше було и Руснацох, а свойо початки у аероклубе Борово мали и Звонко Костелник зоз Осиеку (родзени Петровчань), Агнетка Костелник одана Балатинац, тиж зоз Осиеку (народзена у Миклошевцох), та ише велі неспомнути котри преходзели през даседен вид воздухоплівних курсокох. Гоч велі думаю же то опасни спорти, авторка тих шорикох може пошведочиц зоз власного искуствия



же падобранство, едриличарство лебо моторне лецене котре ше запровадзуе под руководженьом наставнікох окреме школованих за тот фах, ніч не опаснейше як було хтори други спорт.

Прето ше наздаваме же и у будучносци будземе мац репрезентокох нашей народносци у таких спортох, окреме же аеродром Борово ише вше у самим месце Вуковар та не треба далеко путовац.

Надпомніме ише же председатель Аероклубу Борово Матей Мравунац унук Шимка Дудаши та ево, ише една нітка повязаносци зоз Руснацами.

Агнетка Балатинац
Фото: А. Балатинац



Ванеса Бики

Кед введзелю, 8. юлия, на другой програми ГРТ приказовани вибор за Мис Горватскей, велі Миклошевчане, хтори иншак не барз провадза події такей файти, зоз вельким интересованьом патрели знімок. А причина була тога же перши раз у виборох участвовала млада миклошевчанка Ванеса Бики. На регионалних виборох за Мис Славоний и Барані у Жупані, симпатична и вше нашмеяна осемнацточна Ванеса добила титулу Мис Симпатичносци и була една од трох дзивчатох хтори представляли нашу регию у цалей держави. Спомедзи дванац

финалисткох и у Загребе не прешла незамеркована и однесла титулу Мис Особеносци.

Ванеса Бики закончила трецу класу Медицинскей школи у Осиеку, напрям зубни технічар. Заніма ше з манекенством у модней агенції у Винковцох и танцуе у фолклорней групи КУД «Яким Говля» з Миклошевцох. Ванеси зме винчовали на теї некаждодньовой побиди, на шмелосци яка була потребна за наступ и замодлели зме ю за кратки интервю.

—**Хто бул иницијатор того же ши ше приявела на конкурс и чи ши мала страх од наступу?**

—За регионални конкурс ме предложела модна агенция, але я особно не мала даяки векши обчекованя. Прето и не було особлівого страху, гоч дакус треми вше ест пред каждим наступом: чи кед ношиш ревию, чи кед танцуеш, та так и ту. Мало ми помогло манекенске искуство,

гоч ше ревия и вибор за Мис барз розликую.

—**Могла ши особно видзиц цо ше збува споза кулисох конкурсу красоти. Чи ше розликуе тото цо видзиме на телевизиї од того цо було насправди?**

—Тото цо приказовали лем невелька часточка того цо ше збувало насправди и углавним вельо було прикрашене. Були зме под вельким прициском, зниманя були досц напорни, требало ше непреривно шмеяц гоч и не було весело. А на бини мушиш цали час думац дзе стануц, як бешедовац, цо направиц.

—**Цо за тебе значело участвовац у виборох за Мис Горватскей?**

—Було ми мило же ме вибрали до финалу, гоч и не рахуем же сом наисце даяка окремна лебо красша од других. На конкурсум сом не була обтерхована зоз тим же бим була перша. За мене участвоване у вибору було едно животне искуство зоз хторого сом

научела дацо нове, добре сом ше забавела, а najlepше цо сом достала то нови приятельства. Рахуем же то найзначнейше и нет такей ленти хтора би то могла надокнадзиц.

—**Яки маш плани за будучносци и чи су вязани зоз манекенством**

—На першим месце мушим закончиц школу гоч и не сцем остац у тим фаху. Як особа сом активна и креативна и не можем длуго шедзиц на єдним месце, цо вимага работа зубного технічара. Кед закончим школу планирам уписац педагогийни факултет, класну наставу. Манекенство ми за тераз остава лем як гоби хтори ми приноши задовољство, у тим уживам, але нігда сом не плановала дацо озбильнейше на тим плане.

А ми Ванеси од щирого шерца жадаме вельо успиху у шицким цо себе задума.

Леся Мудри

СИМПАТИЧНОСЦ У МОДИ

✿ РОЗГВАРКА З ИВОНУ ГНАТКО, ПОБІДНИЦЮ ЗМАГАННЯ ЗА НАЙКАСШИ ЖЕНСКИ ГЛАС НА 51. "ЧЕРВЕНОЇ РУЖИ"

ЧЕРВЕНІ РУЖИ І ДЗИВОЦКА ЛАДА НА РАДОСЦ ВУКОВАРЧАНЬОХ

Кед повеме "Червена ружа" вец нас, Руснацох, то не асоцируе лєм на квет червеної ружі, але ище баржей на Руски Керестур і манифестацию култури хтора, нам шицким барз добре позната. Кед повеме же ше на тей манифестаций збува і Змаганє за найкарасши дзивоцки і лєгиньски глас, вец нам ясне же ше ту случує цошка цикаве, полне адреналину. Того року, 01. юлия, на 51. "Червеної ружі" титулу шпивачки з найкасшим гласом, у конкуренциї дзевец дзивоцх, однесла Ивона Гнатко з Вуковару. Достала награду стилизовану дзивоцку ладу і вельку кошарку полну червених ружох. Шпивала шпиванку "Гей, Дунаю". То була і нагода же бизме з ню дакус побешедовали.

– **Поведз нам дацо о себе...**

– Ходзим до приватней школи Гаудеамус хтора ше находзи у Осиеку, на ешень бодзем треца класа. У основней школи сом ше активно занімала з гимнастику і посицигла добри резултати на рижних змаганьох, медзи хторима і два державни. У стредней школи сом предлужела тренирац у Осиеку, лєм же то тераз вецей рекреативно. Член сом шпивачкеї групи "Руснак", Дружтва Руснацох у Републики Горватскеї, хторе ма шедзиско у Петровцох, часто мам і соло наступи. Тиж так сом і член КУД "Яким Говля" з Миклошевцох, у хторим і шпивам і танцуем.

– **Ти на Змаганю за найкарасши глас того року наступела треци раз і то за**



Ивона Гнатко

тебе було щешліво. Як то почало?

– На змаганє ше може приявиц хто год сце, лєм муши буц школяр стредней школи. Кед сом скорей три роки сполнела условия, пожадала сом ше приявиц на змаганє за найкарасши глас. Цо ми барз значне, у тим сом мала вельку потримовку родичох. Того року сом шпивала шпиванку "Гей, Дунаю". У виборе ми помогла Ана Бучкова. Вибрали зме даскельо шпиванки хтори ше ми пачели, а вец ше одлучели праве за тоту, бо сом з Вуковару і бивам коло Дунаю. То не нова шпиванка, шпивана є скорей шейсц роки на "Ружовой заградки", але є не виводжена часто. Ходзела сом на проби до Руского Керестура. Там сом вежбала з вельким народним оркес-

тром Дома култури под руководством Юлиана Рамача Чами, а дома зоз Ану Бучкову.

– **Яки твойо упечатки о збуваню споза бини і познейше?**

– Були ту шпиваче з Керестура і з других руских местох у Войводини, но лєм я з Вуковару. Шицки ми, цо зме наступели, перше зме ше презнали хто кеди шпива. Вец, кус-покус почала нас лапац трема, хтору дахто не скривал, але кед зме вишли на бину, трема нестала і шицко було у шоре. Понеже ми тогорочни наступ на "Червеної ружі" бул уж треци по шоре, веліх учашнікох сом уж познала, та ми було мило ознова их стретнуц. Кед сом преглашена за najlepшу шпивачку, була сом барз щешліва. То єдно

красне і окремене дожице. После преглашения і кед сом зишла з бини, такой ме дочекали медиї і дала сом вияву телевизии Нови Сад. Значне повесц і того, кед раз победиш, як я тераз, вецей ше не можеш приявиц на змаганє, та сом прето дакус і смутна бо нароч не будзем шпивац на "Червеної ружі", але ше наздавам наступу на "Ружовой заградки".

– **Яки твойо плани за будучносц?**

– Перше бим сцела закончиц школу, а вец і факултет. Жадам буц логопед, або тренер гимнастики, але то за тераз лєм плани...

Ивони жадаме вельо щесца і победи у рижних животних ситуацийох хтори пред ню.

Любица Гаргаї

ЕДІГНА – БЛАЖЕННА УКРАЇНСЬКОГО І НІМЕЦЬКОГО НАРОДІВ

У церкві Святого Себастьяна села Пух (Puch), що недалеко німецького міста Мюнхен, у срібній скриньці спочивають останки Едігни, блаженної Римокатолицької і Грекокатолицької Церков. Як же потрапила до цієї місцевості Едігна? Як вона стала блаженною? Діти й онуки князя Ярослава Мудрого залишили глибокий слід в історії Європи. Його нащадки, як володаря наймогутнішої держави Європи на протязі другої половини XI початку XII століття займали досить визначні місця в політичному і духовному житті великих європейських держав.



Уявний портрет блаженною Едігни. Художник А. Орльов, олія.

Як свідчать літописи – дочка Ярослава Мудрого Анна приїхала до Франції з фундаментальною на ті часи освітою, вільно володіла декількома мовами, зокрема грецькою і латинською. Її дитинство проходило в атмосфері підйому Київської Русі. 1049 р. одружилася з королем Франції Генріхом I, і в 50-60-і рр. XI століття відіграла керівну роль в політичному житті цієї могутньої держави. Відомо, що на багатьох державних актах, виданих французьким королем Генріхом I, крім його підпису є такі слова: «за згодою, королеви Анни».

Освіченість, мудрість і висока культура вирізняли її серед оточення короля і залишитися в історії не тільки завдяки високому статусу королеви. Після смерті чоловіка – короля Генріха I – вона виконувала обов'язки правительки Франції разом з своїм малолітнім сином – королем Пилипом. Анна піклувалася досить довго своїм малолітнім сином, королем Філіпом I, який правив у Франції від 1060 до 1108 року. Вона підписувала державні до-

кументи «Анна Регіна» і робила написи рідною мовою, не забуваючи про своє походження. Окрім Пилипа Анна Ярославна мала ще кілька дітей: Роберта, Гуго і дочку Едігну, народжену в 1055 році.

У 19- річному віці Едігна вирушила в довгу подорож до Києва, що хвилював її уяву з дитячих років, всупереч волі родини. Так мовиться в розповіді, яка народилася, серед жителів баварського села Пух. Дослідники припускають, що молоду красиву дівчину хотіли віддати заміж за нелюба, задля державних справ. Але вона вирішила втекти до Києва, що хвилював її уяву з дитячих років. Вона прагнула до рідного міста її матері, де правили нащадки її діда Ярослава Мудрого.

У 1074 р. Шляхетного вигляду, побожна і мовчазна, вона прямувала на схід. Едігна пройшла Францію і опинилася в Баварії, недалеко села Пух.

До нашого часу збереглося оповідання, що королівській дочці під час відпочинку в дорозі приснився сон. Голос звелів їй залишитися там, де одночасно задзвонить дзвін і заспіває півень, а вона в цей час їхатиме на возі. Так сталося, що на підступах до селища Пух один селянин запропонував підвести молоду стомлену мандрівницю. Селянин саме повертався з ярмарку возом, запряженим волами, віз гостинці і півня. Коли минули церкву в селі, раптом задзвонили дзвони і голосом заспівав півень. Едігна вирішила залишитися.

Мабуть, провидіння Господне привело її до липи в згаданій місцевості, звідки вона поширила про себе славу цілительки, мудрої покровительки скривджених, тієї, що опікується дітьми, навчає їх читати, писати. Славу блаженної Едігна заслужила своїми чеснотами, служінням Господу Богу. Ще при житті Едігни біля згаданої липи збудували храм, в якому блаженна була потім похована. Онука Ярослава Мудрого відмовилася від світських благ, щоб служити Богові. На жаль, ми не дізнаємось про всі тонкощі біографії святої Едігни, бо дуже вже скупа на факти та далека епоха. Але вражачим є ставлення до блаженної баварців, жителів села Пух. Вони не тільки зберегли останки Едігни, але дуже піклуються про «тисячолітню липу», в дуплі якої жила донька французької королеви. Древнє дерево живе зав-



Президент В. Ющенко вписується в книгу гостей

дяки постійним піклуванню мешканців древнього баварського села і представників Церкви. Храм блаженної Едігни, тисячолітня липа, село Пух, перетворилися в місце благоговійного поклоніння і постійного паломництва.

Близько 30 - ти років жила Едігна у стовбурі липи. Харчувалася тільки рослинною їжею, вела побожний спосіб життя. Проповідниця віри Христової відкрився дар лікування. Всім людям, старим і малим, простого і знатного роду вона допомагала в хворобах і бідах. Маючи добру на ті часи освіту, учила їх читати і писати, молитися.

Перша письмова згадка про Едігну належить баварському придворному історіографу Йоганну Авентину.

Описуючи смерть короля Баварії Людвіга, який помер від серцевого нападу 11 жовтня 1347 р. під час полювання на ведмеда поблизу Пуха, він згадує про це село і зазначає, що тут похована Едігна, яку вшановують і просять про допомогу при втраті речей чи їх крадіжках. По крихті з окремих фрагментів книг істориків і релігійних авторів Маттеуса Радера, Йоганна Болландуса, Макса Расслера, Карла Адама Рекля, Йоганна Штадлера можемо скласти життєпис Блаженної після її прибуття на німецьку землю, яке припадає на 1074 рік.

Отож те, чим були заповнені попередні 19 років життя Едігни залишається, як нині кажуть, за кадром. Допитлива дівчина спостерігала за навколишнім життям. Колишній священик пухівської церкви Антон Толь, розмірковуючи над дівочими роками Едігни, характеризує ту епоху як жорстоку і насильницьку. Нелегка доля випадала представ-

ницям вищого світу: вони були наче і довічному ув'язненні за товстими мурами палаців і замків в очікуванні своїх чоловіків, які проводили більшість часу у війнах чи рицарських походах, а у проміжках між ними пропадали на полюванні і лише ненадовго заглядали додому в пошуку плотської втіхи. Не випадково, пише о. А. Толь, що така дійсність у багатьох не збігалася з дівочими уявленнями про щастя у шлюбі. Мабуть, це, а також глибока набожність Едігни зумовили те, що вона дала зарок незайманості і вирішила присвятити своє життя служінню Ісусу Христу. Отож коли родина вирішила, що дівчині пора до вінця, вона втекла з дому.

Нова традиція щодо вшанування Блаженної народилася 1959 року, коли відзначали 850-річчя з дня її смерті (26 лютого 1109 р.). До цієї дати була написана п'єса «На пам'ять про життя і діяння Самітниці у липі біля Пуха», яку поставили на сцені будинку місцевої громади. Відтоді спектаклі відбуваються кожні десять років і грають їх стільки разів, скільки потрібно для того, щоб п'єсу подивились усі бажаючі. А їх у цю пору прибуває до Пуха чимало. Цікаво, що всі ролі у виставі виконують аматори - жителі села.

1600 р. Католицька Церква проголосила Едігну блаженною. Село Пух стало паломництвом німців і українців, що проживають у Німеччині, Франції, Австрії, Бельгії. Всі вони спільно моляться до блаженної Едігни, онуки князя Ярослава допомогли нам повернути віру в себе, добро і правду.

Підготував П. Головчук.
(Автор користувався власними та матеріалами інших джерел.)

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРОГРАМА «МОЛОДЬ У ДІЇ»

Включення молодих іммігрантів через розвиток та організацію молодіжних об'єднань — була назва тренінгу, який проходив у Осло (Норвегія) з 25 липня по 3 серпня. У акції взяли участь молоді українці від 18 до 25 років з Чехії, Іспанії, Грузії, Сербії, України, Норвегії та Хорватії. Протягом восьми днів молодих людей вчили, як вирішувати проблеми культурологічного характеру, залучати до організації однолітків і, що найважливіше, як писати проекти для європейських фондів "Молодь у дії" і таким чином забезпечити потрібні для роботи кошти. З Хорватії участю у акції взяли Ніколіна Ступ'як, Рахела Фреліх і Богдан Блотней.

Саму програму написали молоді українці, які живуть і працюють у Норвегії, а у якості тренерів були запрошені Мирослав Гочак з Нового саду та Андрій Донецький з Донецька. Уже втретє вони допомагають у навчанні та вихованні молодих людей, тому що подібні програми відбулися кілька місяців тому в Португалії і Франції. Метою даного виду навчання є пов'язування молодих українців, які не живуть в Україні, ознайомлення з роботою ук-



Ніколіна Ступ'як, Богдан Блотней і Рахела Фреліх (зліва направо)

раїнських громад в деяких країнах, інформування про права молоді, подальша освіта і поширення знань молодих людей у всіх країнах, де живуть українці. Офіційними мовами були українська і англійська.

Кожен робочий день був особливим, і майже всі лекції були організовані у вигляді робочих семінарів. Учасники були розділені на групи, ко-

жен раз з іншими членами, і за певну кількість часу вони мали представити або вирішити якусь проблему. Щодня було чотири навчальні години, а майже кожен вечір був тематичний, як наприклад, міжкультурний вечір, де учасники представляли кожен свою країну; вечір громад, на якому представляли свої об'єднання і т.д. Важливо відзначити, що наприкінці кожного дня були організовані групи рефлексій, в яких було коротко обговорено усе вивчене того дня, і кожен міг прокоментувати, чим йому сподобався або не сподобався цей день.

Все, що робочі групи зробили під час семінарів, було написано на великих паперах, які пізніше були приклеєні на стіни класів як допомога у подальшій роботі, а також аби наочно показати, що і яка група зробила. З огляду на високий темп і обсяг робіт, тренери організували і ігри, ціль яких було пов'язати членів групи і стимулювати творчість. Прикладом цього було

завдання, в якому було потрібно спроектувати і побудувати "апарат", який би не дав розбитися яйцеві, кинутому з двометрової висоти. Кожна група отримала папір, картон, повітряні кульки, мотузки, клейку стрічку тощо. Через півгодини групи демонстрували свій винахід, і тільки одне з чотирьох яєць розбилося.

Слід підкреслити, що крім 30 відсотків витрат на перевезення, вся програма для учасників була безкоштовною, оскільки фінансується з європейської програми «Молодь у дії». Це була перша такого роду зустріч молодих українців з Хорватії. Ціль проекту було реалізовано: молоді люди з різних країн налагодили контакт між собою з метою подальшої співпраці. Наступний такий проект планується провести в Ірландії або Румунії. Єдина умова для участі, за винятком років, є знання української мови і письма.



Презентація

Богдан Блотней

ГАЛИЧ И ГАЛИЧИНА У МРИЙОХ И РЕАЛНОСЦІ (IV)



Іван Мазепа

У наступним часе шлїдзи вше векше гнобене України. Козаки примушені войовац у далеких войнох, робиц найчезши роботи, будовац Петроград. До України цар посла своєю войско, котре руйнує места и валали, одніма шицко од народу... Московски войводе мишаю ше до управяня зоз Україну и на шицки способи руйную українську державу. Нови гетман Іван Мазепа (1687-1709) намага ше охраниц Україну од препаданя, трудзи ше витвориц лагоднейши обставини, стара ше о образованю... „Гетьманування Мазепа припадає на час активного нищення Росією автономії України, денационалізації освіти й науки, закриття шкіл, обмеження прав гетьмана і старшини, насаджування росіян на державні посади, впровадження кріпосного права. Гетьман, який вже давно схилився до думки відриву України від Росії, змушений був брати участь у політиці Петра I, за що навіть одержав од нього орден Андрія Первозванного та інші нагороди. Водночас він тривалий час шукав нагоди, аби вирватися з-під руки царя й стати незалежним. Для цього він 1706 р. вступає у таємні переговори з польським королем

С. Лещинським та шведським королем Карлом XII, а 1708 р. укладає договір зі шведами проти Петра I. У березні 1708 р. Мазепа звернувся з універсалом до Запорозької Січі із закликом до війни з Росією заради суверенності й соборності України.”

И. Мазепа ше намагал здобуц шлебоду як цо була под час гетмана Б. Хмельницького. То ше му не поспишло, страцели битку при Полтаві 1709. року. (Після Полтавської битви Мазепа та Карл XII відступили в Молдавію. Помер гетьман у Бендерах 2 жовтня 1709 р. Січ була знищена Петром I, гетьманська столиця Батурин зруйнована, тисячі прибічників в Мазепа страчені, або вислані у Сибір.) За нового гетмана вибрани Пилип Орлик, але ше вон не шмел вратиц до України.

Пришло ише до моцнейшого гнобєня. Українську жем цар почал роздавац приселенцом зоз

Московщини же би цалком „завжали“ Україну. Українски гетмански уряд надпатрали царски висланіки, а цар Петро I одредзовал хто ма буц гетман.

И попри таких намаганьох цара гетмане И. Скоропадски, П. Полуботок, Д. Апостол, К. Розумовски успишне ше одуперали намаганьом Москви. Старали ше о школох, борели ше против русификації, намагали ше зачувац самостойноц українскей держави. Пре страх же змоцні самостойноц українскей держави царица Катарина II ришела знічтожиц українську самоуправу. 1764. року було утаргнуте гетманство, а 1781. року запровадзени московски порядок.

Источносно знічтожене и Запороже. Запорожци ше нігда не сцели покориц ані Поляком, ані Москальом. Прето их московски царове ненавидзели и розказали зруйновац Запорожську Січ перше 1709. року, а други раз 1775. року. Запорожци ше розишли по швецє. Велі з ніх ше пресе-

лели на Кубан и длуги часи чували и пестовали стари козацки традиції и обичаї.

„Гетьманська Україна була Українською козацькою державою, якою правили гетьмани. Гетьманська Україна відновила і продобжувала традиції Київської держави. Вона була державою, побудованою на європейський лад. Мала усі підстави для дальшого могутнього розвитку. Гетьман бул головою держави, провідником армії, найвищим суддею та управителем. Гетьманська влада від часів Хмельницького стала дуже міцною, сильне гетьманство було єдиним шляхом до зміцнення держави, тому Московщина старалася послаблювати гетьманство, щоби підірвати українську незалежність.

Гетьмани дбали про освіту народу і піднесеня української культури на найвищій рівень.“ (М. Історія України)



Церква Успєния Прєсєтей Богородици, збудована 1586. року зоз блокох Успенского собору



Велічезни малюнок Мацери Божей над олтаром у Церква успенія Пресятей Богородици

III. НОВИ ЧАСИ

Наша спатраца драга найдавнішей прешлосци наших предкох и найвекшей одцудженосци од наших бачванско-сримских спознаньох сцигла по Нови часи. То роки кед нашо директни предки уж прешли тисячокилометрову драгу сивер-юг, було их ище вельо за Карпагами, у Карпатох, та и малярскей ровніни, бо иснуючи шліди то и нешка потвердзую чи ше то дакому пачело чи не.

Намагал сом ше цо упрощенше цалосно спатриц наш народ, барз давних предкох, предкох цо уж, на своей драги на юг, сцигли по Черегат, Земплински гори, скривали ше у Нірцини, медзисобно ше забивали за превласц Габзбургох над малярскими князями, кед централна Малярска була под Турками. Предпоставям же повторюем и же Вас уж здогадуем на блізшу историю, до котрей умишани нашо предки, може перше и друге поколенє народзене на Горніци,

цо ше населело на пустару Вельки Керестур и руски Коцур на Кулянским панстве, бо вони зоз контрактом сцигли до южной Бачки 1751. и 1763. року. Нам остава укратко, хронологийно спатриц и указац як ше национално народзел и формовал наш народ, як зме ше отримали под цудзима Панами, державами, котри нас зоз шицкими усиловносцами намагали знічтожиц, насампредз национално и духовно знічтожуюци нам чувство самоиснованя як окремних людзох-народу, а усадууюци нам до свидомосци же зме не як гевти сиверно од Карпатох, аж нам иншаки и мена давали з цильом же би нас одорвали од своїх братох, наглашуюци, каждая держава понаособ же зме їх, же зме Поляки, Русияне, Малярє, Румуне... Уствари, розєдиньовали нас як народ недошлебодзуюци нам етничне ество, духовне и национальне єдинство, фаластовали и щипали жем наших предкох, насельовали до ней и заходних цудзинцох, же би з нами пановали, може схопнейших за одредзени роботи, цудзих, але гамишно стваряли и домашніх виродох же би вони у мєно свойого на-



Фундаменти Успенського собору

роду, а на хасен цудзинцох, пановали зоз нашими краями и своїм народом и национално го знічтожовали. Так було у Лівобережной и Правобережной Русії, дзе маєтки и спайийни титули доставали дзепєодни скорейши углядни козаки, а так и у Галичини под Поляками, котри прешли на латинску виру и поставали углядки Поляки, а тиж и у Подкарпат'ю (Закарпат'ю) под Мадярами, Чехами, Румунами.

Початок **III. Нового часу** нашого народу на Горніци и України то остатні дзєшецрочя XVIII вику, а за наших предкох, та и наших приселєнцох Другей и Трєцей сєлїдби тирвал по коєц Першей шветовой войны.

Нашо предки под Поляками

Од 1347. по 1772. руска жем: Галичина, Подолє... були под Поляками. За тот час преїг латинизованя восточного церковного обряду знічтожовани руски церкви и ведно з тим асимілованє руске жительство. Стварянє Брєстовскей унії 1595. року виволало медзисобни вирски борби и перши дзелїдби при нашому народу. Без огляду же Грекокатолїцка Церква була на боку народа, окреме после звїйованя Русофилства после 1848. року приходзи и до розличней националней ориєнтациї руского жительства не лєм под Поляками, але национални блуканя предлужени и под Мадярами, та шмєло можемо повєсє же ше манифєстовали и при нас у Бачкей и Сримє медзи двома шветовима войнами. Снованє „Провсвити“ у Львовє и єї дїялносц на културним полю допомогло национальному освидомїованю жительства и ведно зоз Церкву (православну и грекокатолїцку) спомалшєло асиміляцию ище неаслимилованого жительства до Полякох. (Подробнейше: Фельтон у 6 предлужєных у Новей думки под насловом „Горніца, мєна, дзелїдби, сєлїдби“, числа 161-166 и VII том Бачванско-сримки Руснаци дома и у швецє, историйни драгописи...)

Мирон Жирош

- Предлужує ше -

ІВАН ХАМЕЦЬ



Іван Хамець

Іван Хамець, син Григорія і Тетяни (дівоче прізвище Присташ), які обоє прибули до Боснії з Галичини, народився 1924 р. у с. Яблан, недалеко від Баня Луки. Відвідував сільську школу в сусідньому селі Буковиця. Його батько належав до заможніших українців, мав гарну родючу землю, корови, коні, та не було навіть мови, щоб син «ішов на школи». Йому судилося з дитинства працювати з кіньми. Батько помер 1936 року і Іван залишився з матір'ю і сестрами працювати на господарстві.

А тоді в 1941-у році – війна. Недалеко від села було військове летовище, яке належало маріонетковому хорватському уряду, та, зрозуміло, тут часто проходили сутички з різними військами.

І. Хамець:

«Я думаю, що мені дадуть спокій та не візьмуть до війська, бо не мав хто провадити господарку. Але коли мені сповнилось 18 літ (1942), мобілізували в домобрани. Ця «армія» складалася з вояків різних національностей, між якими було і значне число українців. Насамперед тих, що вступили до вже знаного «Українського легіону», а згодом силоміць були забрані в домобрани. Деякі загинули в сутичках з червоними партизанами або з сербськими четниками. Інші попали в партизанський полон, а згодом перейшли на

їх бік; були випадки, коли самі тікали з домобранів та йшли до них... Пригадую нашого поручника Кульбатовського, друзів Брелака, Бороненка... Ми між собою були солідарні, допомагали один одному. Співали українських пісень, згадували рідні традиції та мріяли, що колись буде вільна Україна.»

І. Хамець рішив залишитися на війні до її кінця. Ніхто, принаймні з простих вояків, не міг уявити, який буде її кінець.

І. Хамець:

«Найгірше було вкінці 1944 та на початку наступного років. Моя частина опинилася в Славонії. Я попав на «Сремський фронт». Тут була справжня війна. До того часу ми не знали, яка вона в дійсності... Прийшлося панічно відступати від партизанів і Червоної армії. Я не міг і задумати, що в ній були мої однокровні брати, українці. Всі думали, що це тільки «руси». Найгірше було біля місцевостей Борово, Вуковар та Опатовац.

Ми дістали наказ пробиватися на Захід. Для мене та моїх друзів з Боснії це не вичувало на добре. В нас було бажання перейти ріку Саву та опинитися в Боснії. Але так не вийшло: моя частина попала в полон коло м. Зідані Мост у Словенії. Групі, в якій я опинився, пощастило, як рідко кому. Нас не повели «хресним шляхом», з якого рідко хто повертався. Затримали в місцевостях Воріне і Срнетиця. Тут ми важко працювали в лісі, зрубували великі дерева, зазнавали тортур, принижень, але мали надію, що залишимось серед живих.... Було всього, від страшних скалічень до смертних випадків. Я молився Богові й переконаний у тому, що Він мене беріг. Тільки один приклад. Одного дня начальство з нас сформувало групу, яку повели на залізничну станцію. На нас чекали вагони. Навкруг станції були

вартові з автоматами. Не пригадую, як сталося, що я в тій метушні не зайшов до поїзда. Раптом він вирушив, а я залишився. Мене схопили охоронці, дали кілька стусанів та повернули назад до бараку.

Пізніше дійшла вістка, що недалеко від м. Вінковці на цей поїзд хтось здійснив диверсію, внаслідок якої згинуло багато полонених».

Одного дня до табору дійшла вістка: загальна амністія! Кожний з них мав обов'язок повернутися до своєї місцевості та зголоситися до військових властей...»

І. Хамець:

«Коли я прибув додому і знайшов усіх рідних у живих – був дуже щасливим. Але довідався, що незважаючи на те, що проголошено амністією, декому з колишніх «ворожих» бійців, трапляються різні неприємності. Багатьох нова влада забирає до армії, інші зазнають покарання. Я вирішив бути відвертим, нічого не приховувати, «щиро висповідатись». І так зробив. На мене вже чекали «сповідальники» з похмурими обличчями. Було кілька мужчин і одна «дама» у військовій формі. На їхні запитання я давав відповіді, вони все записували. Я покався в тому, що не попав до партизанів, а втекти з домобран не міг, бо коли бажав це зробити, відсидів у тюрмі... Мені здавалося, що вони повірили в мою «правдиву сповідь».

Один з офіцерів сказав, що все буде добре, але потрібно детально перевірити, чи я не вбивав невинних людей, не знущався над партизанами. Я не мав чого боятися, бо цього не було. А тоді раптово з крісла піднялася згадана «дама», приступила до мене, з її вуст вийшла груба лайка і дала мені такого гарячого ляпаса, що я майже впав на долівку. Мушу сказати, що була добре вправлена в цьому «ремеслі». Протягом усього життя ніхто мене не «обдарував» таким «поцілун-

ком», як ця партизанка-сатистка!»

Щаслива доля і цього разу не залишила Івана. Його ніхто більше не трогав. Навіть не «запросили» відбути військову повинність. Він надалі працював зі своїми кониками та 1949 року одружився з Марією Дацишин з с. Хорвачани. Життя плило звичайною течією. Комуністичний уряд був жахливий, зокрема для селян. Було потрібно здавати державі велику кількість худоби та збіжжя. Івана вважали заможним господарем, не забували його минуле та постановили, щоб одного року здав державі 700 кілограмів живої ваги свиней і телят. До того значну кількість і зернових. А ще уряд робив великий тиск на населення, щоб «добровільно» вступало в так звані «здруги» (колгоспи). Населення на це не згоджувалось, доходило до різних «сутичок».

І. Хамець:

«Ми з дружиною Марією мали троє дітей. На жаль, вона рано померла. Вдруге я одружився з хорваткою Зоєю. З нею ми не мали дітей. Двоє дітей від Марії померло, залишилася дочка Марія. Вона вийшла заміж за хорвата. В останній війні її родину прогнали. Опинилися вони в Хорватії. Кілька місяців тому там і померла. Мене теж бажали «випросити» з рідного дому, але мав щастя, що чоловік моєї сестри серб, то дали мені спокій».

І. Хамець із сумом згадає колишні часи, коли на цих просторах жило значне число українців.

І. Хамець:

«У минулому наші люди тут добре жили. Село було багате. А земля – родюча. Всі, хто бажав, міг працювати і в місті. Про трактори і «різну машинерію» я не думав. Гордився своїми кіньми. Пильно їх доглядав. В мене був свій «рецепт», щоб вони були при-



Друга половина 1950-х років перед церквою в с. Яблан. Отець Симеон Хромиш з Баня Луки з дітьми, що прийняли Перше Святе Причастя

датні до праці, тобто здорові, а це те, що їх потрібно однаково годувати, працювали вони чи ні. Можу похвалитися, що без моїх коней, зрозуміло й мене, не обійшлося жодне весілля. Тоді не було автомашин, та всі їздили кінськими підводами. Дуже часто саме мені належала честь своїми «красунчиками» вести молоду пару до шлюбу. Сам уже не пам'ятаю, скільки разів на весіллях був старостою, благословив шлюбну пару...

Інша моя «любов», крім родини, господарки і національних традицій, була церква. Батько довгі роки служив при церкві старшим братчиком і дзвонарем. Описля я перебрав цей почесний обов'язок і виконував його до останніх років, тобто дотепер, коли мої ноги вже «відказали» це робити. За працю при наших храмі я одержав почесні грамоти та подяки. До 1939 р. в нас була церкочка «ліплена» з глини. Находилася вона на землі мого батька і родини Курницьких. У 1939 р. почали будувати новий храм, якого закінчили після війни».

А коли на селі стало жити тяжче, бо ненаситна держава вимагала різні податки, наш співрозмовник, як й інші його односельчани, почав працювати на державній роботі, на старі роки дістав малу пенсію, без якої сьогодні було б трудно вижити.

І. Хамець:

«Тепер живу спогадами про колишнє наше життя. Зараз нас, українців, тут мало. Ба-

гато забули свою мову, традиції... Перестаємо існувати. А колись нас мусили шанувати ті, що іноді цього не бажали. Бувало, мене почне хтось із сусідів зачіпати, що я «якийсь галиціян», то я завжди таким «втер носа». Пригадав, що коли наші люди прибули з Галичини, то вони, наші сусіди, тоді не мали ще в хаті комина, спали на долівці, на брудній соломі, біля вогнища серед дерев'яної «хати». Тоді вони побачили такі «чуда», як перина, подушка... А коли бачили наші «ліплянки» - побілені вапном хати, не могли вийти з дива. А ще солом'яні дахи... Це лише декілька прикладів...»

І. Хамець пригадає, що автотонне населення в цьому краю не було обізнане з вирощуванням картоплі. А коли навчився цієї «штуки», то коли хтось ішов до когось у гості, як гостинець для кожної дитини в кишені ніс по одній бараболі. Діставши Боснію і Герцеговину під свою опіку, Австро-Угорська монархія поселила до північної частини Боснії, крім українців, й інші народи: поляків, чехів, словаків, німців, угорців, словенців, італійців. Згадані поселенці привели до корінних змін у житті місцевого автотонного населення.

Довший час жінки з Яблану та сусідніх сіл продавали на базарі в Баня Луці молочні вироби. Автор цих рядків пригадає часи, коли саме українки мали в місті постійних покупців, які знали, що сир, сметана, масло й молоко найкраще в українських господинь. Чому?

І. Хамець:

«Свого часу санітарні інспектори дістали наказ контролювати всі продукти, що їх продавали селяни. А це означало, що продавати було можливо тільки на призначених державними органами місцях, тобто на базарах. Продавець мав бути чисто одягнений, мати посвідку від лікаря про стан здоров'я. Продукти перед продажем переглядала санітарна інспекція. Цього не було досить. Щонайменше кожного місяця до села заходив ветеринар і контролював, чи корови тих людей, що продають молочні продукти, здорові, перебувають у чистих стайнях, годують їх здоровими харчами. Пригадую, що дуже часто ветеринари не

почало, що серби мають бути тільки православними, хорвати – католиками. Греко-католики не існували. Такого віросповідання ніхто не згадував. Кілька наших людей, що самі не знали куди припали, почали ходити по наших домах та вимагати, щоб ми нараз стали православними. Комусь це було вигідно... Я і більшість людей не бажали про це чути. А коли згадане лихо минулося, ті, що нас намовляли на такий чин, зараз б'ються в груди як щирі греко-католики.

Вище я згадав, що комусь було потрібно «повернути» нас як не до «московського», то до іншого православ'я. Бо як можна пояснити такий випадок. Старшина колишньої Югославської народної армії,



На такому возі ще недавно І. Хамець перевозив гній, збіжжя, гарбузи, дрова, солону... Часто різних «достойників» та звичайний люд

заходили до українців. Вони казали: «Ми знаємо, що в них усе в порядку». Наші люди були горді такою оцінкою і тому їхні товари мали високу ціну. Часто нашим жінкам не було потрібно везти їх до міста; покупці самі приїжджали по них...»

Остання війна крім того, що зробила велику ворожнечу між різними людьми, довела до того, що деякі українці повелися так, як не треба...

І. Хамець:

«Ті, що «заварили» прокляту війну, повелися дуже по-дурному. Мимо того, що почали ділити народ по національній приналежності, зробили це й з віровизнанням. А це оз-

що мав українське походження, але не мав жодного відношення до нашого народу, не був бажаним у складі сербського війська. Він мусив доказати, що вінчаний у сербській православній церкві, хоч, здається, як колишній комуніст, не мав церковного шлюбу. Що було йому робити? Пішов до православного владики, звінчався, мабуть, добре заплатив і став офіцером «дійсної» армії».

Було це ще одне свідчення про наше життя на просторах, на які ми, мабуть, потрапили помилково.

Павло Головчук

ОЛЕГ ШУПЛЯК – ДВА В ОДНОМУ (ІЛЮЗІЇ В КАРТИНАХ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНИКА)



Олег Шупляк

Цікаві оптичні ілюзії створює український художник з Тернопільщини – Олег Шупляк. Його картини з подвійним змістом: з одного боку це прості пейзажі, а якщо придивитися, то можна побачити, замасковані в дерева, будинки, хмари, портрети таких видатних людей як Шевченко, Франко, Гоголь... Роботи дуже незвичні і красиві. Художник володіє цікавим мисленням, бачить і перетворює пейзаж у те, що він задумав.

Олег Шупляк, український художник і педагог, з 2000 року член Союзу художників України. Народився 23 вересня 1967 року в селі Біще Бережанського району Тернопільської області. У 1991 році Олег закінчив архітектурний



«Натюрморт – Купальський»

факультет Львівського політехнічного інституту (нині національний університет «Львівська політехніка»). З 1997 по 2001 роки працював учителем малювання в рідному селі, а з 2000 року викладає малювання і живопис у Бережанській дитячій художній школі. З 1990 року Шупляк бере участь у виставковій діяльності, експонувався на всеукраїнських виставках у Києві, Тернополі, Львові, Івано-Франківську, Хмельницькому та Луцьку. Персональні виставки художника пройшли в англійському місті Ноттінгем (1993) і рідних Бережанах (2004).

Оптичні ілюзії, художній обман зору, ігри розуму, – улюблені прийоми, які часто використовує у своєму живописі сучасний український художник Олег Шупляк. І навіть їздити до Німеччини, Великобританії або США, щоб розгля-



«Портрет Богдана Лепкого (ескіз)»

нути в намальованих гілках людське обличчя або прочитати на стінах будівлі текст, який виглядає як хаотично розкидані кольорові штрихи і цятки, коли Тернопільська область, де живе і працює цей художник, знаходиться так близько?

За освітою Олег Шупляк – архітектор, але вже довгий час викладає малювання і живопис, почавши зі школи в рідному селі, а продовживши – в художній школі міста Бережани. Незважаючи на те, що в портфоліо художника



«Кобзар (Портрет Т. Шевченка)»

є незліченна безліч традиційного живопису, увагу привертає саме нетрадиційна, – так звані “картини з подвійним змістом”, згідно з термінологією автора.

Працюючи в галузі станкового живопису та займаючись церковним розписом, своєю стихією Олег Шупляк все ж вважає сюрреалізм. Саме цей жанр зробив найбільший вплив на його становлення як художника, і сьогодні елементи сюрреалізму присутні практично у всіх “нетрадиційних” картинах автора. Додамо сюди елементи асоціативного символізму, постмодернізму, абстракціонізму, ну і – як же без нього? – реалізму, і отримуємо на виході неймовірно захоплюючі головоломки, ті самі шедевральні оптичні ілюзії, картини з подвійним змістом, які майстерно малює Олег Шупляк.

Український художник Олег Шупляк неодноразово брав участь в закордонних виставках сучасного живопису, у тому числі і в американському Нью-Йорку, і в британському Ноттінгемі, та в інших містах західного і східного зарубіжжя. Але і на батьківщині його цінують дуже високо, запрошуючи з експозиціями та майстер-класами в галереї сучасного мистецтва, до того ж з 2000 року Олег Шупляк став одним з членів Національної спілки художників України.

Приготував: Давор Лагудза

”ДУРНИЦІ”

Дорогі, дорощі та найдорощі країни!

Почнем з того, що недавно моя парсуна сі удостоїла валикого визнане. Се сі стало єдного дне пополудню. Дзелкенькає телейфон. На нім сі голошут вотченько духовні Іван Барщевський, парох бродський і єпископський вікар славонско-сремский. Троха-м мав страх, бо, подумав: знову накоїв дечого грішного та дістану догану. А воно так не вийшло, бо вотченько Іван подекували мені і другому мому я – Головчукові, за наші написи в Нові думці та додали, приблизно вотаке: «Коли сі дідови Панасови в морді назбирає так багато паскудства, він мусит се вихаркати!» Правда вотченько Іван не могли се сказати на такий спосіб, як я вам передав, його слова були файні, культурні, але я не міг їх запам'ятати та сказав на свій спосіб.

З чого почнемо дальшу писанину? Най буде з нашої мови рідненької. Вам знано, що вже сорок років мучу вас том справом. І більше, слово гонору, не буду. Не зазнав ніякого успіху. Хіба при зустрічах з нашими партиятами,

які до мене булькают «українском», а між собом, вже знаєте яков. І баста, і доста того. Вогоріт си як хочте. Коли вже й в Україні московска «сметанка» і валика частина невідомого плебейства довели до пропасти всього свого найдорошого, того, що робит один народ гідним народом, то нащо мені пхати свого носа до чужого проса. А коли маєте можливісьць знайдіт телефони українських посольств та консулятив, потелефонуйте і – рідко хто відізветься мовов держави, в які працюють, або українсков. Тут головна московска!

Недавно в Босні та Герцеговині пройшов традиційний огляд нашої культури «Червона калина», на екому виступили українці і з Сербії, Хорватії та єдин ансамбль з Республіки Сербської. Насамперед наші вотченьки відправили Службу Божу. Ми почули файну промову про збереженне культури свого народу. Правда не всі, бо в ліску коло церкви - «цирах», гарна частина «вірних» робила свої справи. Можновладець сего краю для сеї нагоди привів своїх два коні, які так ви-

вчив, що вони на його команду, тобто коли він зарже, вони йому відповідают. Було се дуже «файно»! Декому сі плакало, дурням було смішно, а байдужим – байдуже! Головне, що ніхто не мав сміливості заперечити такий «спів» конів у часі нашого Богослуження.

Згодом був концерт. Не буду згадувати тих, що мали бути на початку, відкрити його, приємно з нашого боку, гідно. І було так, що ми мали два концерти: в одній частині співають і грают по-українски, на другій частині ліску – вже сі знає як! Українці скоро сі розійшли, друга частина «фестивалю» тривала глибоко в ніч, з бійками та втручанем поліції. Після того недалеко української церкви залишено в мішках купи гною, про що маємо фотографії на Фістбодзі (Facebook, група Devjatena). І за це ніхто не забрав на себе гріха!

Минулого разу в своїм листі я згадав про єдного списателя, шо, хоч він того не хоче, має українське коріне. Про него дуже негативно свго часу вогорив колишній керівник Посольства України в Сараєво, Василь Івашко, який

читав його дуже бриткі статі про нас у тижневику «Danik». Я не бажав згадати його ім'є, але моя дописувачка Катерина - Ката Язиката не витримала то всюди розквакала сі та виявила, шо згадана особа – Aleksandar Hemon.

Всі ви, шо сі дивити на телеревізори „Sulejmana Veličanstvenog“ (по-нашому «Сулеймана Пишного»), а до тепер нічого не знали про славетну султаншу Роксолану, у серіялі чомусь назвали її Александрю, дізнається дещо з історії України. У фільмі вона, поки не знала турецької мови, розмовляла по-московски, хоч походить на той час не було. Їдні називають її рускою, енші українков, а найчастіше русинкою, шо є правильно на ті часи. Правда, я знайшов і написане нашими вічними «братами», шо вона малоросіянка.

Думаю, шо моїх «дурниць» уже і вам за богато, а не само мені, та буде чесно і файно коли сі з вами попрощаю. Вірте, і сего разу я мусів комусь се сказати. Не забувайте, шо я ваш

**Дідо Панас
Бездольний**

УПЛАЦЕЛ СОМ ДОБИТНИ ЛІСТОК НА ДЕРЖАВНЕЙ ЛУТРИЙ!

Даскельо остані роки бивам у Загребе, котри насправди вельки город, медзитим, улічка у котрей бивам баржей здабе на звичайну улічку у даяким сримским месце, прето же нет вельких будинкох. Слово о приватних хижох, прижементіцох, з надпомнуцом же людзе опрез хижох засадзели вишні, яблука, або орехи, а споза хижох маю менши заградки у котрих садза шицко так як и на валалє. Жителє моєй улічки углавним людзе штредніх рокох, або и дакус старши. То вредни, мирни, цихи, любезни и солидарни особи и мушим припознац же сом пренашол мир и щесце у тим новим штредку.

Медзитим, недавно ше случело цошка барз незвичайне, цо досц знемирило людзох у нашєй улічки, о шицким тим аж писали и днєво новини, а у цалєй тєй "змишаніни" цалком случайно участвовав и я особнє! Було то даяк так: кед сом ше воторок вечар, як и звичайно, шпацірал през нашу улічку, стретнул сом сушеда Илию, думам же ше праве так вола, старшого човека – пензионера котри ше после Другєй шветовєй войны приселєл до нашєй улічки зоз далматинскєй Загори.

– Добри дзєнь, сушєд, длуго сом вас не видзєл! – гварєл я.

– Добри дзєнь и вам, сушєд! Анї сцє мє не могли видзиц, прето же сом мал вдерєнє креви до мозгу и бул сом єден час у больніци! Тєраз сом добре, лєм ми дакус за-

лапєло єдну ногу, та чєжше ходзим – гварєл вон.

– Жаль ми и кєд можєм даяк помогнуц лєм поведзцє! – понукнул ше я.

– Га, можєбуц и можєцє помогнуц! Нє бойцє ше, нїч не чєжкє, анї нє трєба такої зробиц! Лєм бим вас замодлєл же бисцє ми уплацєли державну лутрию, точнєйше "Лото 7/39", розуми ше же я дам пєнєж. Роками бавим исти числа, слово о датумох народзєня моєй дзивки, моєй покойнєй супруги и дзєпєдних других з моєй фамєлії, и мам чувствє же праве тєраз достанєм вєкши пєнєж! – гварєл сушєд.

– Нет проблему, лєм вам мушим повєсц же я о тим лєту, алє и о других газардних бавискох, нє мам нїякого поняца, а бомє анї довириє! Прето вас модлїм же бисцє виполнєли лїсток и дали ми пєнєжи точно тєльє кєльє трєба, а я вєц лєм уплацим. Вовк будзє сити, а шицки овєчки живи и здрави! – дакус пофрантовал я.

– Порадзєнє! Придзцє ютрє рано до мнє на кафє и будзє вас чєкац виполнєни лїсток и пєнєж! И дзєкуєм вам напредок на шицким тим! – гварєл сушєд.

Ютрєдзєнє рано, дакус споза пол осмєй годзини, бул сом у сушеда Илиї на догварєнєй кафєи, а точно на осмєй годзини и у Горватскєй лутриї! Пєрши на шорє! Пєтнац минути познєйше придал сом уплацєни лєто сушєдови з улічки и нєодлуга забул на

шицко тєто. Медзитим, истєго днєя, вєчар, хтєшка дзвонї и кричи на уходних дзвєрох моєго квартєля, а кєд сом конєчно отворєл збачєл сом сушеда Илию зоз якушик кошарку у рукох.

– Богати сом, сушєд, богати! Достал сом на лєту штири милиони куни! Цали маєток моєй блїзшєй и дальшєй родзини нє вредзи тєльє! Принєсли сцє ми щєсцє и прето сом вам, за початок, принєсол литру палєнки, дакус зомлєтєй кафєи, сушєни смокви и сушєнє грозно – шицко окрєм кафєи з моєго родимого краю! И поволуєм вас же бисцє обєвязковє кєждє рано приходзєли до мнє на кафє и палєночку! – гварєл сушєд.

– Нє трєбали сцє нїч ношиц, я насправди нїч окрємнє нє зробєл и у шицким тим нє мам нїяки заслуги! – бранєл ше я. На концє сом заш лєм мушєл вжац дарунки, бо ше сушєд грожєл же ше барз увредзи, а тиж сом мушєл и обєцац же будзєм поряднє приходзиц на кафє и палєночку.

Нєодлуга потим на моєо дзвєри дзвонєли и шицки други сушєди з улічки! Службєнїца Горватскєй лутриї котра приєля добитни лїсток и пєнєж тиж жила у нашєй улічки и такої по вицагованю шицким розгласєла хтє щєшлїви добитнїк, гоч би такє дацє нїяким концєм нє шмєла! Шицким сом им мушєл сєрпєзлїво толковєц же я у цалєй тєй работи бул лєм поштар и же им нїяким кон-

цєм нє можєм и нє шмєм повєсц хтє прави добитнїк, бо би тот вєцєй нє мал мира, а вирєятнє же би пошвидко остал и без пєнєжу! Потим сом пошол спєц думєючи же цєла тєта гунгула з лутрию и милионєми конєчно закончєна, голєм цє шє мнє дєтика. Медзитим, ютрє и поютрє рано у новинох (опатьцє "24 годзини" од 29. юниє 2012. року!) вишла слїдуєцє инфєрмєция:

"Єдєн бавяч Лєта 7/39 зоз вєстєчнєй часци Загрєба, точнєйше зоз Сєсвєтох, одбавєл и уплацєл дзєшєц комбинациї, прєшмаргнул буквє "Б" и тєкв. "Джєкєр" и освоєл штири милиони куни! Медзитим, кєд би прєшмаргнул буквє "А" достал би аж колє 20 милиони куни! Якє нєщєсцє у щєсцє!"

Кєд моє сушєд Илиєя доднєя рано прєчитал тєту вистку у новинох, а було тє скорєй як цє я мал присєц на раншу кафєу, такої дошкєнтал до моєго двєра и без увєду и було якогє привиту за добрє рано гварєл ми слїдуєцє:

– Я уж стари и хори и нєнарєком сом прєрисовєл буквє "Б", гоч сом цєли час думєл на буквє "А", алє ти, сушєд, випатраш барз мудри, так якушик ше и тримаш, а бомє ши и младши одє мнє, и мушєл ши виправиц тєту моєо очиглєядну гришку! Лєм прє тєвою нєбригу вимкли ми 16 милиони куни! Врацає кошарку зоз дарункєми! – гварєл.

Яким Пушкєш

ПЕТРОВСКИ КИРБАЇ

Идуци гу ешені и жимнейшим часом приходзи и векшина шветох, а з німа и кирбаї. Так и наш петровски кирбай уж роками пада на першу недзелю у октобре.

Наш кирбай тирва од дзевец рано по дзевец вечар. Госци хтори маю намиру пойсц до церкви приходза коло дзевец рано же би сцигли на Службу Божу, но таких уж ест мало. У векшей часци слово о старших госцох, понеже младши госци приходза коло поладня на полудзенок, пошедза до трох и бежа дому бо ше ютре уж роби. Або, приду пред вечеру, наездза ше, кус побуду и бежа дому. Кед так внедзелю, як же вец гевтим у местох дзе кирбай роботни дзень? Не знам чи сом наисце носталгични за прешлима часами, але по моім чувству прешли часи були лепши од нешкайших у вельо чим, та и у кирбайским звычайми. Паметам добре як ше у Петровцох преславлял кирбай у моім дзединстве.

Кирбай за нас бул окремене дожице. Кирбаяше, як зме их волали, по миклошевским кирбаю хтори ше слави на Малу Матку Божу, дораз предлужовали до Петровцох. Не сциговали баш шицки, але приходзела една часц гевтих котри ше през живот заїмали лем зоз ходзеньом по кирбайох. Вони мали електрични бависка и столни фодбал хтори бул окремено интересантни нам хлапцом. Було то окремене дожице бо зме любели набивац лабдочку зоз пластичними бабклами фодбалерох.

Но тоти приближно два тижні були окремени и за наших родичох бо им вимагали векши трошки. Не було ані кус легко кажди дзень вижобрац од оца и мацери вецей пенежи. Кед пенежи цалком висохли, зберали зме орехи по драже або ношели ментлінча и шиц-



ко то нашо кирбаяше брали од нас и черали за жетони за бависка.

За кирбай ше требало пооблекац до нових шматох, мушело ше купиц нови патики або ципели, а обсце мало буц попораєне, обилене и шицко коло нього пошорене. Билело ше и шорело цали тидзень пред кирбайом, а малярки (а було их два-три у валале) не могли постарчиц роботу а и сами мали свойого власного пораєня, та було и одніманя за малярку. Штварток пред сам кирбай за пораєне не було уж часу, та ше и газда лапал шореня двора и гумна, а газдиня ше лапала печеня колацох и вареня. Пяток мало буц зарезане прашене и насолене же би го всоботу газдиня упекла. Нешка ше праше наручи у месара або купи у сушедним валале, бо у нас нет, и однеше ше до пекара упечиц, а колачи ше купя у женох чо

их печу за пенежи. Всоботу вечар було шицко уж готове та ше вшеліяк патрело исц до саночного на шейсц годзин вечар. Собота вечар за младих у валале була значнейша од самого кирбаю бо теди ше уж окрुцали шицки рингишпили и робели шицки шатри як и на сам кирбай рано. Сам кирбай внедзелю одпочинал зоз читану Службу Божу за кухарки на 8 годзин рано, а велька Служба Божа служена на 10 годзин зоз обходом коло церкви. Церква булна полна людзох та ше дзецку було барз чежко предриліц же би дацо видзело, а аж и хлопски ковруши були полни людзох. Окремна чесц на кирбай було буц швичкар бо зме на велькей Служби Божей достали по 100 динари. По полудзеньку за дзеци наставал найинтересантнейши час кирбаю. Шатри були преполни бавискох, дзеци надоставали пе-

нежи од дїдох, бабох, нинох и другей родзини, а то шицко требало потрошиц. Гевти котри лем пришли на полудзенок понагляли до вечаршей Служби Божей бо не сцигли на вельку. Уж пред змерканьом дзеци бежали по драже указуюци єдни другим хто купел яке бависко. Окреме дзеци зоз шорика мали дїда Дерлю хторого барз цикавели дзедински бависка и шицки их поопатрал хаснуюци нагоду же би описал кирбай зоз його младосци.

У стари часи не було бавискох але ше куповали гадвабни бомбони и цукрово лизалки, такволани шипки, а тот хотори достал конїка з медовніка о тим приповедал цали рок.

Госци у його час приходзели дзень-два скорей, а оставали и дзень-два длужей по кирбаю, а вец би дому рушали напаковани зоз колачима и едзеньом за гевтих хтори остали дома и не могли присц на кирбай.

Могло би ше ище койцо повесц о прешлих кирбайох, але тото неспомнуте охабиме за даєден други рок. А ми и того року преславиме кирбай нашвидко, бо не маме кеди и бежиме за роботу, та аж и сами панооцове не служба Саночне ані Службу Божу за кухарки и вечаршу Службу бо нет кому. Домашні вистати од работи и не можу пойсц, а госци ше порозходза бо ютре пондзелок и треба пойсц одпочинути и трезби на роботу. Ище лем дзецом остала вашарска часц, але и вона скрацена лем на соботу и недзелю. Нет вецей наших кирбаяшох хтри приходзели до валалу два тижні скорей. Тоти нешкайши не маю часу бо бежа за даяку другу роботу, а тота кирбаяшка им лем додатни заробок.

Томислав Рац

СПОРТ

ПО ДРАГИ НАШИХ ПРЕДКОХ

По шести раз спортисти–бициглисти зоз Руского Керестура припутовали до Миклошевцох, а на тим путешествию були: Йовген Медеши, Славко Пап и Владо Папгаргаї. Провадзели их професоре Владимир Бесермині и Славко Надь. Бициглисти ше на осем годзин рано рушели зоз Руского Керестура, та преїг Оджакох, Богоева и Вуковару сцигли до Миклошевцох коло поладня дзе их дочекали и привитали Желько Лікар и Мирослав Гайдук. После окрипи и вецейгодининой сердечней бешеди госци ше преїг Ілоку и Бачкей Паланки врацели дому.

Ксения Лікар

ШАХ

ЛІКАРОВА ПИЯТА НА ЮНИОРСКИМ ПЕРШЕН- СТВЕ ГОРВАТСКЕЙ

Поєдинечне першенство Горватскей у шаху за юниорки и юниорох отримане од 22. по 29. юлий у месце Топуско. У конкуренції юниорох по 17 роки участвовали вкупно 20 бавячки, а Тамара Лікар, кадетка з Вуковару, завжала пияте место. Конечни пласман бул шлідуюци: Патриция Вуйнович (Либурния, Риека) и Таяна Турк (Іван Дворжак, Ровице) 8 боди з дзевец партиї, Тихана Івекович (Подсусед, Загреб) 6.5, Лора Кукич (Драга, Риека) 6, Тамара Лікар (Вуковар '91) 5, Ена Цвитан (Горанка Врбовско), Звездана Ивакович (Подсусед, Загреб), Луция Рожич (Полет, Бушевец), Михаела Блажека (Полет, Бушевец) и Клара Крмпотич (Сисак) по 4.5 боди итд.

ОЦЕЦ И ДЗИВКА ЛІКАР- ВО БАВЕЛИ НА ТУРНИРУ "ЛОВРИНЧЕВО 2012"

Знагоди Дня побиди и отештвеней подзековносци, у Бабиной Греди 5. августа отримани шах турнир "Ловринчево 2012". Участвовали 76 бавяче зоз



ОСТАТНІ ПОЗДРАВ IN MEMORIAM

Протоєрей-ставрофор о. Ярослав Вовк
25. септембер 1943 - 7. юлий 2012

У 69. року живота, 7. юлия 2012 року умар протоєрей-ставрофор о. Ярослав Вовк, парох нововербаски, хтори на чолє тей парохиї бул 32 роки. Обряд хованя почал у нововербаскей Церквї св. Владимира а предлужени є на городским теметове. Предводзел го протоєрей ставрофор Йоаким Холошняї, декан Бачки. У мєно владики, кир Георгия Джуджара, од покойного о. Ярослава одпитал ше протоєрей ставрофор Роман Миз, хтори и наказовал на трох язикох - по руски, украински и по сербски. У мєно домашнїх, од нововербаского пароха одпитал ше о. Юлиан Рац, парох старовербаски и дочасови управитель нововербаскей парохиї. О. Ярослав Вовк народзени

у Лишні 25. септембра 1943. року. Пред пошвєцаньом за священїка, оженєл ше з Ану Данчук. Попри супруги, за собу зохабєл штїри дзивки и двох синох, спомєдзи хторих єден тиж священїк - Зиновий, парох у Сримскей Митровици, а други син Игор, богослов. За священїка го пошвєцєл владика Гавриїл Букатко у Лишні, 22. октобра 1972. року, так же би ше того року напълнєли 40 роки як о. Ярослав Вовк пошвєцєни за священїка. Службовал у Мрзлим Полю, у Жумберку, потим як капелан два роки у Руским Керестуре, а од 15. августа 1980. року по одход з тужемского живота бул управитель парохиї у Новим Вербаше. Старал ше и о филияли нововербаскей парохи у Змаєве.

Жридо: „Рутенпрес“
Пририхтала: А.Балатинац

Горватскей и сушєдних державох, а бавєло ше по швицарскей системи у осем колох. Час за роздумованє бул ограничени на 15 минути + бонус од 5 секунди за кажди одбавени поцаг. Конечни пласман: Дабо – Перанич (Валпово) и Росич (Жупаня) по 7.5, Ходак (Винковци), Леакович (Бошняци), Бабиц (Бїєло Брдо), Мешко (Валпово), Лесковар (Нова Градишка) и Бобан (Нова Градишка) по 6, Зоран Лікар (Вуковар) 5.5 боди итд. Тамара Лікар, кадетка з Вуковару, освоєла 4 боди и у хлопскей конкуренції завжала солидне 32 место.

ЗВОНКО ТАКАЧ УСПИШНИ НА ТУРНИРУ У ВЕЛЬКЕЙ ГОРИЦИ

Дзешати мєдзинародни турнир у шаху "Велька Горица 2012" отримани од 20. по 29. август, а участвовали 69 бавяче з Горватскей и сушєдних державох. Побєдзел мєдзинародни майстор Роберт Лончар, член Шах клуба Загреб,

котри освоєл 7.5 боди з дзевец одбавених партийох, други бул мєдзинародни майстор Бранко Рогуль, тиж член Шах клуба Загреб, котри освоєл 7 боди итд. Майсторски кандидат Звонко Такач, член Шах клуба Самобор, освоєл 5.5 боди и завжал солидне 20 место.

ФОДБАЛ

ТРЕЦА ЖУПАНИЙСКА ЛИГА

Конечни пласман екипох по закончєно першенства у рамикох Трецей жупанийскей лиги ВСЖ – Фодбалски союз Вуковар за 2011./12. рок випатра так: Мохово 47 (65:29), Олатовци 36 (52:49), ПЕТРОВЦИ 35 (42:30), Липовача 31 (41:39), Борово 30 (48:37), Митница (Вуковар) 23 (29:41), Томповци 20 (34:51) и Гайдук (Вера) 15 (29:64).

Пририхтал: Яким Пушкаш

❁ XVIII. „ПИШКОРЕВАЧКИ СОКАЦИ“

ВУКОВАРЧАНЄ И ПЕТРОВЧАНЄ ОДУШЕВЕЛИ ПИШКУРЕВЧАНЬОХ



Нашо дружтва у дефилеу по улїчкох Пишкуревох

По велїх рокох, XVIII. „Пишкоревачки сокаци“ знова угосцели и два нашо дружтва, КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару и КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох

У Пишкуревох, 26. августу 2012. року отримани XVIII. „Пишкоревачки сокаци“, а того року, як госци, були и два нашо дружтва и то КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару и КУД „Яким Гарди“ зоз Петровцох.

„Пишкоревачки сокаци“ традиційна манифестация котра у своїх рамикох облапя наступи векшином славонских дружтвох, але и госцох котри пестую традицию других

крайох лебо, у нашим случаю, и другей народносци. Окрем фолклору, наступаю и шпивачки групи, а скорей шицког ше по улїчкох Пишкуревох одвива дефиле конянікох, парадних кочох та шицких учашнікох саети смотри.

Вельочислени патраче того року мали нагоду видзиц и два нашо дружтва. КУД „Яким Гарди“ представело ше зоз танцом „Дибровчанка“ и „Кумове“. „Кумове“ пре свою гумористичну смужку, окреме добре прияти при патрачох. КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару одтанцовало „Запорожски херц“, „Лавривску полку“ и „Гопак“.

ковано, „Гопак“ виволал наймоцнейши аплауз. Хореограф шицких танцох при обидвох дружтвох Звонко Костелник. Своечасово у Пишкуревох жила велька популация Руснацох, та аж у валале исновал и Керестурски шор, як го людзе наволовали, прето же там жило вельке число приселенцох з Керестура. Нешка у Пишкуревох жиє вельо менше число Руснацох, але ище вше ту грекокатолицка црква у хторей парох Игор Сикора порядне отримує Служби Божо и на тот

способ чува тоту гарсточку Руснацох од забуца. Вериме же представяне наших дружтвох у Пишкуревох можебуц поруша и активносци дзепоедних Руснацох зоз Пишкуревох на очуваню своего националног скарбу и барз бизме були радосни кед би ше то зисцело.

Агнетка Балатинац
Фото: А.Балатинац



КУД „Осиф Костелник“ Вуковар - Запорожски херц



КУД „Осиф Костелник“ Вуковар - Гопак



КУД „Яким Гарди“ Петровци - Дибровчанка

